

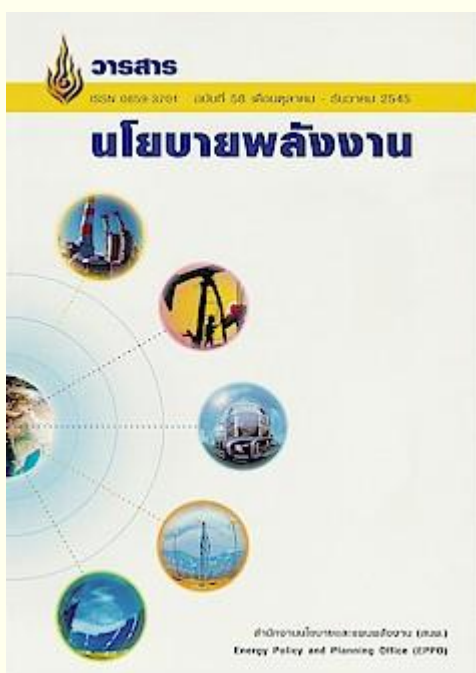
Energy Policy & Planning Office

EPPO Journal

วารสารนโยบายพลังงาน

ฉบับที่ 58

ตุลาคม-ธันวาคม 2545

บก. แกลง

คู่มวยระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก ที่จืดๆ จ้องๆ กันมานานไม่ตอยซักที เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลด้านจิตวิทยา ต่อราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ทำให้ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อต้นปี 2545 ยังอยู่ที่ระดับ \$16 ต่อบาร์เรล แต่ปลายปีปรับตัว เคลื่อนไหวในระดับ \$25-30 ต่อ บาร์เรล

สงครามจิตวิทยาครั้งนี้ ยิ่งยัดเยื่อ เเท่าไร ยิ่งเป็นผลเสียต่อการดำเนิน ธุรกิจเท่านั้น ราคาน้ำมันเบนซิน 95 ก็ 16 บาทกว่าแล้ว ตลาดหุ้นก็กระตุก ไปกระตุกมา จากการปล่อยข่าวลือ เพื่อเก็งกำไร จึงไม่สามารถวิ่งไป ข้างหน้า วนเวียนกันอยู่อย่างนี้ แมง เม่าตายกองกันเป็นภูเขา อย่างไรก็ตาม ก็ขอภาวนาให้เหตุการณ์จบลง ด้วยดี เศรษฐกิจบ้านเราจะได้ เดินหน้าต่อไปกันเสียที

บรรณาธิการ

- ส่วนที่ 1, PDF
- มาตรการประหยัดพลังงาน เพื่อรองรับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก
- โครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง
- สรุปโครงการ "รัฐช่วยราษฎร์ และถึงชาวฟรี"
- การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าในประเทศเยอรมนี
- สถานการณ์ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ปี 2545 และแนวโน้ม ปี 2546
- ส่วนที่ 2, PDF
- เกร็ดพลังงาน :
- โครงการประชาสัมพันธ์ การป้องกันและปราบปรามน้ำมันเถื่อน
- เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ กับการอนุรักษ์พลังงานไทย
- สถานการณ์พลังงานของประเทศไทย ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2545

ไปวารสารฉบับที่ 57

กลับหน้าวารสารหลัก

ไปวารสารฉบับที่ 59

ต้องการแสดงข้อคิดเห็น โปรดคลิกเพื่อส่ง E-mail ถึงบรรณาธิการ ได้ที่นี่

EPPO ONLINE

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน
กระทรวงพลังงาน
กุมภาพันธ์ 2546

เจ้าของ

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน
กระทรวงพลังงาน

ที่ปรึกษา

นายเมตตา บันเทิงสุข
นายวีระพล จิรประดิษฐกุล

จัดทำโดย

คณะทำงานวารสารนโยบายพลังงาน

“

วารสารนโยบายพลังงาน
จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่
ข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายพลังงาน
รวมทั้งข้อมูลพลังงานอื่น ๆ ที่น่าสนใจ

”

“บทความ/ข้อความ หรือความเห็นใด ๆ ที่ปรากฏใน
วารสารนโยบายพลังงาน เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน
ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน และคณะทำงานฯ
ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย”

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน

เลขที่ 121/1-2 ถนนเพชรบุรี แขวงทุ่งพ-าไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0 2612 1555, 0 2612 1700-48, โทรสาร 0 2612 1357-8

Web site: www.eppo.go.th

วารสารนโยบายพลังงาน

ฉบับที่ 58 เดือนตุลาคม-ธันวาคม 2545

บ.ก. แกลง

คู่มือระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก ที่จุด ๆ จ้อง ๆ กันมานานไม่ต้อยซักที เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อราคาต่อราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ทำให้ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อต้นปี 2545 ยังอยู่ที่ระดับ \$16 ต่อบาร์เรล แต่ปลายปีปรับตัว เคลื่อนไหวในระดับ \$25-30 ต่อบาร์เรล

สงครามจิตวิทยาครั้งนี้ ยิ่งยึดเยื้อเท่าไร ยิ่งเป็นผลเสียต่อการดำเนินธุรกิจเท่านั้น ราคาน้ำมันเบนซิน 95 ก็ 16 บาทกว่าแล้ว ตลาดหุ้นก็กระตุกไปกระตุกมา จากการปล่อยข่าวลือเพื่อเก็งกำไร จึงไม่สามารถวิ่งไปข้างหน้า วนเวียนกันอยู่อย่างนี้ แมงเม่าตายกองกันเป็นภูเขา อย่างไรก็ดีตามก็ขอภาวนาให้เหตุการณ์จบลงด้วยดี เศรษฐกิจบ้านเราจะได้เดินหน้าต่อไปกันเสียที

สารบัญ-

- ◆ มาตรการประหยัดพลังงาน เพื่อรองรับสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก.....3
- ◆ โครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง.....6
- ◆ สรุปโครงการ “รัฐช่วยราษฎร์ แลกถึงชาวฟรี”.....9
- ◆ การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าในประเทศไทย.....14
- ◆ สถานการณ์ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ปี 2545 และแนวโน้ม ปี 2546.....18
- ◆ เกร็ดพลังงาน:
 - โครงการประชาสัมพันธ์ การป้องกันและปราบปรามน้ำมันเถื่อน.....30
 - เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธกับการอนุรักษ์พลังงานไทย.....33
- ◆ สถานการณ์พลังงานของประเทศไทยในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2545.....39
- ◆ กราฟ - ตาราง ข้อมูลพลังงาน.....55
- ◆ การ์ตูนพลังงาน.....97

มาตรการประหยัดพลังงาน

เพื่อรองรับสถานการณ์ ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิรัก

ประธานาธิบดี จอร์จ บุช ภาพจาก www.cnn.com

คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2545 ได้มีมติเห็นชอบมาตรการประหยัดพลังงานเพื่อรองรับผลกระทบปี-หาคาบน้ำมันแพงและภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง อันเนื่องมาจากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิรัก โดยมาตรการของภาคราชการให้เป็นมาตรการบังคับ ส่วนมาตรการของภาคเอกชนให้เป็นการรณรงค์ขอความร่วมมือจากประชาชนให้ร่วมกันประหยัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

มาตรการประหยัดพลังงาน

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) ได้จัดเตรียมมาตรการประหยัดพลังงาน เพื่อรองรับผลกระทบปี-หาคาบน้ำมันแพงและภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง อันเนื่องมาจากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก ซึ่งอาจก่อให้เกิดสงครามในอ่าวเปอร์เซีย และส่งผลกระทบต่อการผลิตน้ำดิบของโลก โดยแบ่งมาตรการตามระดับความรุนแรงของภาวะการขาดแคลนน้ำมันในประเทศเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับต้น : เมื่อราคาน้ำมันเชื้อเพลิงอยู่ในระดับสูงแต่ยังไม่เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง โดยกำหนดเป็นมาตรการบังคับสำหรับส่วนราชการ แต่ยังไม่เป็นมาตรการบังคับในส่วนของประชาชนจะเป็นการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดปริมาณการใช้พลังงาน

ระดับกลาง : เมื่อเกิดการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงในระดับไม่รุนแรง สามารถจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงได้

ต่ำกว่าปริมาณการใช้ แต่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ให้นำมาตรการบังคับต่าง ๆ มาใช้ เพื่อลดปริมาณการใช้น้ำมันลงอย่างจริงจัง

ระดับรุนแรง : เมื่อเกิดการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างรุนแรง สามารถจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงได้น้อยกว่าร้อยละ 80 ของปริมาณการใช้ จำเป็นต้องมีการปันส่วนน้ำมันเชื้อเพลิงและควบคุมราคาน้ำมันเชื้อเพลิง

1. มาตรการระดับต้น : การประชาสัมพันธ์และรณรงค์ประหยัดพลังงาน ประกอบด้วยมาตรการบังคับสำหรับส่วนราชการ เพื่อเป็นตัวอย่างในการประหยัด และมาตรการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อต่าง ๆ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ โปสเตอร์ เพื่อจูงใจให้ประชาชนทั่วไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ลดการใช้พลังงาน รวมถึง การจัดระบบการจราจร ซึ่งจะช่วยให้มีการประหยัดพลังงานภาคขนส่ง เนื่องจากเป็นภาคที่มีการใช้น้ำมันสูงสุด โดยมาตรการบางส่วนได้มีการดำเนินการอยู่แล้วในปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

1.1 มาตรการสำหรับส่วนราชการ เป็นมาตรการบังคับ หน่วยงานที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะมีโทษทางวินัย โดยมอบหมายให้หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้กำกับดูแล ตรวจสอบผลการดำเนินการแล้วให้รายงานต่อสนพ. เป็นประจำทุกไตรมาส เพื่อสรุปรายงานเสนอคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพข.)/คณะรัฐมนตรีต่อไป ดังนี้

ประธานาธิบดี ซัดดัม ของอิรัก ภาพจาก www.cnn.com

● **ไฟฟ้า** ให้ทุกส่วนราชการ ลดปริมาณการใช้ไฟฟ้าลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 จากปริมาณการใช้เฉลี่ยต่อเดือนของปีงบประมาณ 2544 โดยให้มีการดำเนินการ ดังนี้

- กำหนดช่วงระยะเวลาที่เปิดเครื่องปรับอากาศ

- ให้ปรับอุณหภูมิห้องปรับอากาศเป็น 25 - 26 องศาเซลเซียส

- ให้อุณหภูมิการใช้ลิฟท์โดยหลีกเลี่ยงการใช้ลิฟท์กรณีขึ้นลงชั้นเดียว หรือกำหนดให้หยุดขึ้นวันขึ้นและควรปรับปรุงลิฟท์ให้สามารถตัดไฟได้โดยอัตโนมัติ หากไม่มีการใช้งานเป็นเวลานาน

- ให้ปิดไฟโฆษณา ไฟส่องป้ายและไฟส่องอาคารราชการ หลังเวลา 21.00 น.

- ให้การทางพิเศษแห่งประเทศไทย กรมทางหลวง และกรุงเทพมหานคร ลดการใช้ไฟฟ้าสาธารณะที่ไม่จำเป็นลง เช่น การปิดไฟถนนที่ไม่มีรถดับคั้งตลอดสายและปิดไฟถนนเฉพาะบริเวณทางแยกหลัง 24.00 น. โดยให้พิจารณาถึงความปลอดภัยและความจำเป็นในแต่ละเส้นทาง

● **น้ำมัน** ให้ทุกส่วนราชการลดค่าใช้จ่ายในส่วนน้ำมันเชื้อเพลิงลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 จากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของปีงบประมาณ 2544 โดยให้มีการดำเนินการ ดังนี้

- ให้รถยนต์ของส่วนราชการที่ใช้น้ำมันเบนซินออกเทน 91 ได้ ต้องใช้ออกเทน 91 โดยให้กรมบัญชีกลางออกเป็นระเบียบบังคับ และให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ตรวจสอบการปฏิบัติของส่วนราชการอย่างเคร่งครัด

- กวดขัน ดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะในเรื่องการกำหนดอัตราความเร็วของรถยนต์

- การส่งหนังสือของทางราชการ สนับสนุนให้ใช้บริการไปรษณีย์และโทรสารหากจำเป็นต้องใช้รถยนต์ขนาดเล็ก

- ควบคุมการใช้รถยนต์ของทางราชการและการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงอย่างประหยัด โดยให้มีการลดการใช้รถยนต์ลงเท่าที่จำเป็น

ทั้งนี้ หากส่วนราชการใดไม่สามารถลดปริมาณการใช้ไฟฟ้าหรือลดค่าใช้จ่ายในส่วนน้ำมันเชื้อเพลิงลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ได้ ขอให้จัดทำคำชี้แจงเหตุผลต่อ สนพ. เพื่อประกอบการพิจารณา

ประธานาธิบดี บุช จับมือทักทายกับเหล่าทหาร
ภาพจาก www.cnn.com

1.2 มาตรการสำหรับประชาชนทั่วไป โดยให้ สนพ. รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดปริมาณการใช้พลังงาน ดังนี้

● **ไฟฟ้า**

- ตั้งอุณหภูมิเครื่องปรับอากาศที่ 25-26 องศาเซลเซียส

- ดูแลบำรุงรักษา เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิด และเมื่อจะซื้อใหม่ให้เลือกซื้อชนิดที่มีประสิทธิภาพสูง เท่านั้น

- ขอความร่วมมือภาคเอกชน ในการปิดไฟป้ายโฆษณา ไฟส่องป้ายโฆษณา และไฟส่องอาคารหลังเวลา 24.00 น.

- ขอความร่วมมือห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ที่กำหนดช่วงระยะเวลาเปิดห้างสรรพสินค้า โดยใช้เวลาเปิดไม่เกินวันละ 12 ชั่วโมง

● **น้ำมัน**

- ใช้รถยนต์สาธารณะให้มากขึ้น

- รณรงค์ให้ประชาชนขับรถยนต์ไม่เกินความเร็วสูงสุดตามที่กฎหมายจราจรกำหนด คือบนทางธรรมดา 90 กม./ชม. บนทางด่วน 110 กม./ชม. และบนมอเตอร์เวย์ 120 กม./ชม. และชี้แจงให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์ของการขับรถยนต์ในระดับ 90 กม./ชม.ทั้งด้านความปลอดภัยและลดค่าใช้จ่ายจากการใช้น้ำมัน

ทั้งนี้ มาตรการในระดับต้น ให้ดำเนินการทันทีเมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ

2. มาตรการระดับกลาง : เป็นมาตรการบังคับเพื่อลดการใช้พลังงานให้อยู่ในระดับการจัดการ การใช้มาตรการนี้จะเริ่มเมื่อเริ่มมีการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงเกิดขึ้น โดยการจัดทำอยู่ในระดับต่ำกว่าปริมาณการใช้แต่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 การใช้มาตรการบังคับนี้ จะทำเป็น-

การชั่วคราวเฉพาะช่วงที่มีการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง-
เท่านั้น ดังนี้

2.1 มาตรการสำหรับส่วนราชการ

- ให้ทุกส่วนราชการ ลดปริมาณการใช้ไฟฟ้า-
ลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 จากปริมาณการใช้เฉลี่ยต่อเดือน-
ของปีงบประมาณ 2544

- ให้ทุกส่วนราชการ ลดค่าใช้จ่ายในส่วน-
น้ำมันเชื้อเพลิงลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 จากค่าใช้จ่าย-
เฉลี่ยต่อเดือนของปีงบประมาณ 2544

2.2 มาตรการสำหรับประชาชนทั่วไป

- การบังคับและเข้มงวดกับการจำกัดความเร็ว-
รถยนต์ไม่เกิน 80 กิโลเมตร/ชั่วโมง

- การจำกัดเวลาการเปิด-ปิดสถานบริการ-
น้ำมันเชื้อเพลิง วันธรรมดาเปิดได้ไม่เกินวันละ 16 ชั่วโมง-
และปิดบริการในวันอาทิตย์ ยกเว้นการขายน้ำมันดีเซลให้-
เปิดบริการได้ในวันอาทิตย์ เพื่อไม่ให้มีป้-หาเรื่องการ
ขนส่ง

- ห้ามใช้ไฟฟ้าเพื่อโฆษณาสินค้าหรือบริการ
หรือประดับสถานที่ทำธุรกิจ

- กำหนดช่วงระยะเวลาเปิดของห้างสรรพ-
สินค้า และสถานที่อื่น ๆ ที่ใช้ไฟฟ้ามาก โดยใช้เวลาเปิด-
ไม่เกินวันละ 12 ชั่วโมง

ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีที่กำกับดูแลด้านพลังงาน
เป็นผู้พิจารณาความจำเป็นและความเหมาะสมกับ-
สถานการณ์ หากเห็นว่าจำเป็นให้นำเสนอคณะ-
รัฐมนตรี/กพช. อนุมัติการใช้มาตรการระดับกลาง
บางมาตรการหรือทุกมาตรการแล้วแต่จะเห็นว่าเหมาะสม-
กับสถานการณ์

3. มาตรการระดับรุนแรง :

เมื่อ-
การจัดหาอยู่ในระดับไม่ถึงร้อยละ 80 ของปริมาณการใช้-
ถือว่าเป็นวิกฤตการณ์ที่รุนแรง จำเป็นต้องใช้มาตรการที่-
เข้มงวดขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจสูงสุดและ-
บรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้มากที่สุด รวมถึง-
มาตรการป้องกันการกักตุน การควบคุมการจำหน่าย และ-
การปันส่วนน้ำมัน

- นายกรัฐมนตรี ใช้อำนาจตาม
พระราชกำหนดแก้ไขและป้องกันภาวะการขาดแคลน-
น้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2516 ออกคำสั่งนายกรัฐมนตรี
ควบคุมน้ำมันคงเหลือ และควบคุมการจำหน่าย โดยผู้ค้ำ-
น้ำมันสามารถจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงได้เท่าที่รัฐอนุ-
เท่านั้น

ทหารวัยรุ่นของอิรัก กำลังฝึกซ้อมเตรียมรบมือสหรัฐฯ
ภาพจาก www.cnn.com

- รัฐกลับไปใช้ระบบการกำหนดราคาน้ำมัน-
เชื้อเพลิงเป็นการชั่วคราว

- รัฐปันส่วนน้ำมันเชื้อเพลิง โดยจัดลำดับ-
ความสำคัญของผู้ใช้น้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อให้เกิดประโยชน์-
ทางเศรษฐกิจสูงสุดและบรรเทาความเดือดร้อนของ-
ประชาชนได้มากที่สุด

ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีที่กำกับดูแลด้านพลังงาน
เป็นผู้พิจารณาเสนอ กพช./ คณะรัฐมนตรีอนุมัติการใช้-
มาตรการระดับรุนแรง เมื่อปรากฏว่าการจัดหาน้ำมัน
เชื้อเพลิงอยู่ในระดับไม่ถึงร้อยละ 80 ของปริมาณการใช้-
ในประเทศ

โครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง

1. ความเป็นมา

1.1 คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2543 ได้มีมติเห็นชอบแนวทางการดำเนินโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่องตามมติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2543 โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้

- (1) ช่วยเหลือชาวประมงที่ได้ใช้น้ำมันราคาถูก
- (2) ลดภาระของรัฐในการอุดหนุนเพื่อลดราคาน้ำมันให้แก่ชาวประมงเหลือเพียงเรือขนาดเล็ก
- (3) พัฒนาระบบป้องกันและปราบปรามน้ำมันเถื่อนจากการลาดตระเวนจับกุมเป็นการประสานผู้จำหน่ายและกลุ่มประมงในการตรวจสอบการลักลอบ
- (4) ส่งเสริมธุรกิจน้ำมันไทย ลดการสูญเสียเงินตราให้พ่อค้าน้ำมันต่างประเทศปีละประมาณ 15,000 บาท

1.2 กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร และกรมธุรกิจพลังงาน (กรมทะเบียนการค้า) ได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี ดังนี้

- (1) กรมธุรกิจพลังงาน (กรมทะเบียนการค้า) ได้ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดคุณภาพน้ำมันดีเซลสำหรับใช้กับเครื่องยนต์ทมนเร็ว ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2543) ประกาศ ณ วันที่ 27 ตุลาคม

2543 และประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขของการเก็บ การขนส่ง และการขอความเห็นชอบในข้อกำหนดคุณภาพของน้ำมันดีเซลสำหรับใช้กับเครื่องยนต์ทมนเร็วที่ผู้ค้าน้ำมันผลิต และจัดทำมาเพื่อส่งออก ประกาศ ณ วันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2544

- (2) กรมสรรพสามิต ได้ออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ยกเว้นภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 63) ประกาศ ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2544 และประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยกเว้นภาษีสำหรับน้ำมันดีเซลที่นำไปจำหน่ายในเขตต่อเนื่องนอกราชอาณาจักร ประกาศ ณ วันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

(3) กรมศุลกากรได้ออกประกาศกระทรวงการคลัง ที่ ศก.1/2544 เรื่อง การยกเว้นอากรศุลกากร ประกาศ ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 และประกาศกรมศุลกากรที่ 7/2544 เรื่อง ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาอนุญาตให้ขนถ่ายน้ำมันดีเซลในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักร ประกาศ ณ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 และประกาศกรมศุลกากรที่ 13 / 2545 เรื่อง เพิ่มเติมประกาศกรมศุลกากรที่ 7 / 2544 ว่าด้วย ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาอนุญาตให้ขนถ่ายน้ำมันดีเซลในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรไทย

- (4) กรมสรรพากรออกพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 390 พ.ศ.2544 ใหยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับ-

การขายน้ำมันดีเซลของสถานีบริการจำหน่ายน้ำมันกลางทะเลในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรไทย โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 27 กันยายน 2544 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2544

1.3 สนพ.ได้จัดสัมมนาชี้แจงแนวทางปฏิบัติในการดำเนินโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง โดยได้เชิญหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาคราชการและเอกชน ซึ่งประกอบด้วย กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมธุรกิจพลังงาน กรมสรรพากร กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี (กรมเจ้าท่า) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ สนพ. รวมทั้ง ผู้ค้าน้ำมัน โรงกลั่น ผู้ประกอบการขนส่งน้ำมัน ผู้จำหน่ายน้ำมัน และสมาคมการประมงแห่งประเทศไทย

1.4 คณะรัฐมนตรีในการประชุม เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544 ได้มีมติเพิ่มเติมเรื่อง โครงการจำหน่ายน้ำมันสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง โดยเห็นควรให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) ในขั้นตอนการควบคุมการจำหน่าย แม้จะมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่ค่อนข้างรัดกุม แต่อาจมีข้อบกพร่องหรือการแบ่งสรรผลประโยชน์ได้ จึงควรให้มีการตรวจสอบที่เป็นระบบเปิดให้บุคคลภายนอกเข้ามาตรวจสอบได้

(2) ควรจัดตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลให้การปฏิบัติตามโครงการเกิดความรัดกุมและมีประสิทธิภาพ โดยให้มีผู้แทนกรมสรรพสามิตเป็นประธานคณะทำงาน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งผู้แทนเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน ประกอบด้วย กรมสรรพากร กรมศุลกากร กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี (กรมเจ้าท่า) กรมธุรกิจพลังงาน กรมประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

1.5 เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว กระทรวงการคลังได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลโครงการจำหน่ายน้ำมันดีเซลสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักร เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2544

1.6 ในส่วนของการตรวจสอบที่เป็นระบบเปิดให้บุคคลภายนอกเข้ามาตรวจสอบ สนพ.ได้ประสานให้มีการจัดตั้งคณะทำงานประสานความร่วมมือภาคเอกชนในการกำกับ-ทาน้ำมันเถื่อน โดยประกอบด้วยผู้แทนผู้ค้าน้ำมันตามมาตรา 7 ซึ่งได้มีการประชุม เพื่อสรุปข้อดีข้อเสีย และข้อเสนอแนะสำหรับโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง รวมทั้งประเมินผลความสำเร็จโครงการและรายงานให้คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติทราบ

2. การประเมินผลโครงการ

2.1 จากการเริ่มดำเนินโครงการในปี 2544 คณะรัฐมนตรีได้กำหนดให้มีการประเมินผล เมื่อสิ้นปี โดยคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2544 ได้พิจารณา เรื่อง การประเมินผลโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง และได้มีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ครั้งที่ 6 / 2544 (ครั้งที่ 87) เห็นชอบให้มีการต่ออายุโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่องอย่างถาวร และมอบหมายให้กรมสรรพากรเร่งรัดออกพระราชกฤษฎีกา เพื่อยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการจำหน่ายน้ำมันในโครงการอย่างถาวร โดยมีเงื่อนไขจะต้องมีการประเมินผลโครงการอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

2.2 กรมธุรกิจพลังงาน ได้มีการปรับปรุงกฎเกณฑ์ใหม่ โดยออกประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดลักษณะและคุณภาพของน้ำมันดีเซล พ.ศ. 2545 และประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการขอความเห็นชอบลักษณะและคุณภาพของน้ำมันดีเซลเฉพาะส่วนที่ไม่เป็นไปตามที่กรมทะเบียนการค้ากำหนด พ.ศ. 2545 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ 119 ตอนพิเศษ 88 ลงวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2545 และบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 21 ตุลาคม 2545

2.3 กรมสรรพากรได้ดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกาให้ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นการถาวร สำหรับ-

การจำหน่ายน้ำมันดีเซลของสถานีบริการจำหน่ายน้ำมัน-กลางทะเลในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรไทย ซึ่งได้-ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 119 ตอนที่ 68ก ในวันที่ 22 กรกฎาคม 2545 และให้มีผล-บังคับตั้งแต่ 1 มกราคม 2545 เป็นต้นไป

3. ผลการดำเนินงานโครงการ

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) ได้รวบรวมรายงานผลการดำเนินโครงการจาก-หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมศุลกากร กรมธุรกิจพลังงาน กรมสรรพสามิต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสมาคม-การประมงแห่งประเทศไทย และสรุปสาระสำคัญ-ผลการ-ดำเนินโครงการในช่วงที่ผ่านมาได้ ดังนี้

3.1 จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการนับตั้งแต่ได้-เริ่มโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงในเขตต่อเนื่องตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน 2544 จนถึงวันที่ 31 พฤศจิกายน 2545 มีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ ดังนี้

- ผู้ค้าน้ำมันตามมาตรา 7 มีจำนวน 5 ราย (ผู้จำหน่ายบนฝั่ง)
- ผู้จัดจำหน่ายในเขตต่อเนื่อง มีจำนวน 23 ราย (ผู้นำไปจำหน่ายต่อในเขตต่อเนื่อง)
- เรือบรรทุกทุกน้ำมันและสถานีบริการน้ำมัน (Tanker) มีจำนวน 79 ลำ
- สมาคมประมงท้องถิ่นที่เสนอเข้าร่วมโครงการ จำนวน 31 สมาคม
- เรือประมงที่จดทะเบียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 8,759 ลำ

เรือจำหน่ายน้ำมันดีเซล ที่เข้าร่วมโครงการ

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรกำลังตรวจเช็คคุณภาพน้ำมัน

3.2 การจำหน่ายน้ำมันในเขตต่อเนื่อง

(1) ปริมาณน้ำมันดีเซลที่นำไปจำหน่ายใน-เขตต่อเนื่องของราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน 2544 ถึงวันที่ 31 พฤศจิกายน 2545 มีจำนวนทั้งสิ้น 902,714,389 ลิตร (ข้อมูลกรมศุลกากร) โดยปริมาณ-จำหน่าย ตั้งแต่เดือน ธ.ค. 44 - พ.ย. 45 เฉลี่ยประมาณ 50 - 100 ล้านลิตรต่อเดือน และในเดือนพฤศจิกายน มี-ปริมาณการจำหน่ายทั้งสิ้น 82,974,254 ลิตร

(2) การจำหน่ายน้ำมันดังกล่าว ปัจจุบัน-ครอบคลุมจังหวัดในพื้นที่อ่าวไทยตอนบนจนถึงจังหวัด-สุราษฎร์ธานี และภาคใต้ตอนล่างในจังหวัดปัตตานี สำหรับด้านฝั่งอันดามันได้เริ่มการจำหน่ายแล้ว ตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2545 เป็นต้นมา มีเรือสถานีบริการ-น้ำมันจำนวน 16 ลำ ที่ให้บริการในบริเวณนั้น บริษัท ปตท จำกัด (มหาชน) ได้เปิดใช้คลังน้ำมันจังหวัดภูเก็ต-อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2545 เพื่อเก็บ-น้ำมันสำหรับโครงการที่จะจำหน่ายในฝั่งอันดามัน ทำให้-การจัดหาน้ำมันเขียวเพียงพอแก่ความต้องการด้านฝั่ง-อันดามัน

(3) บริเวณอ่าวไทยรูปตัว ก.และภาคใต้ตอน-ล่างช่วงจังหวัดสุราษฎร์ธานี ถึง สงขลา ยังไม่มีการ-จำหน่ายน้ำมันเขียวเนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ ซึ่งทำ-ให้ระยะทางจากฝั่งไปยังเขตต่อเนื่องเกินระยะ 12 ไมล์-ทะเล คณะกรรมการกำกับดูแลโครงการจำหน่ายน้ำมัน-ดีเซลสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักร ได้พิจารณาแนวทางการแก้ไข-หาสำหรับเรือประมงใน-บริเวณดังกล่าว เพื่อให้มีความคุ้มค่าสำหรับเรือประมงที่-จะออกไปซื้อน้ำมันได้ในระยะทางไกล

สรุปโครงการ “รัฐช่วยราษฎร์ แลกถังขาวฟรี”

1. ความเป็นมา

1.1 คณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงาน ในคราวประชุม ครั้งที่ 4/2544 (ครั้งที่ 33) เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2544 ได้มีมติเห็นชอบแนวทางการดำเนินการแลกเปลี่ยนถังขาวเพื่อช่วยเหลือประชาชนให้เลิกใช้ถังขาว และให้จ่ายเงินจากกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงช่วยเหลือผู้ค้าก๊าซในการแลกเปลี่ยนถังขาวในวงเงิน 600 ล้านบาท

1.2 ในการตรวจนับถังขาวเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการจ่ายเงินช่วยเหลือจากกองทุนน้ำมัน สทพ. ได้ดำเนินการประสานงานกับส่วนราชการจังหวัด กระทรวงมหาดไทย เพื่อแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ ส่วนจังหวัดทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนถังขาว ส่วนจังหวัด และทำหน้าที่ตรวจนับถังใหม่และถังขาวที่นำมาแลกเปลี่ยนในโครงการแลกเปลี่ยนถังขาวในแต่ละจังหวัด

1.3 คณะอนุกรรมการกำกับการดำเนินการจัดตั้งก๊าซหุงต้มที่ไม่มีผู้รับผิดชอบบำรุง (ถังขาว) ออกจากตลาด เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2544 ได้เห็นชอบขั้นตอนการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนถังขาว โดยในส่วนของจ่ายเงินช่วยเหลือฯ ได้มอบหมายให้สำนัก-

งานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ทำหน้าที่ตรวจสอบหลักฐานและ รong เลขอาธิการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ในฐานะประธานอนุกรรมการฯ รับรองผลการตรวจสอบ เพื่อเสนอต่อเลขอาธิการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติในฐานะกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการพิจารณา นโยบายพลังงาน เพื่อส่งจ่ายเงินช่วยเหลือไปยังกรมบัญชีกลางต่อไป

1.4 กำหนดพื้นที่แลกเปลี่ยนถังขาวทั่วประเทศ 10 พื้นที่ ระยะเวลาการแลกถังขาวพื้นที่ละ 2 เดือน ระยะเวลาการดำเนินการทำงานพื้นที่ละ 1 เดือน เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2545 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 11 เดือน

2. การดำเนินการ

2.1 ปัจจุบันการแลกเปลี่ยนถังขาวภายใต้โครงการ “รัฐช่วยราษฎร์ แลกถังขาวฟรี” ใน 10 พื้นที่ ได้ดำเนินการสิ้นสุดไปแล้ว โดยมีจำนวนถังขาวที่แลกเปลี่ยนได้ในเบื้องต้น ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2545 จำนวน 1,065,738 ใบ ตามรายละเอียด ดังนี้

ดั่งนี้ (1) ผลการแลกเปลี่ยนถึงชาวตามโครงการ “รัฐช่วยราษฎร์ แลกถึงชาวฟรี” แยกตามรายพื้นที่

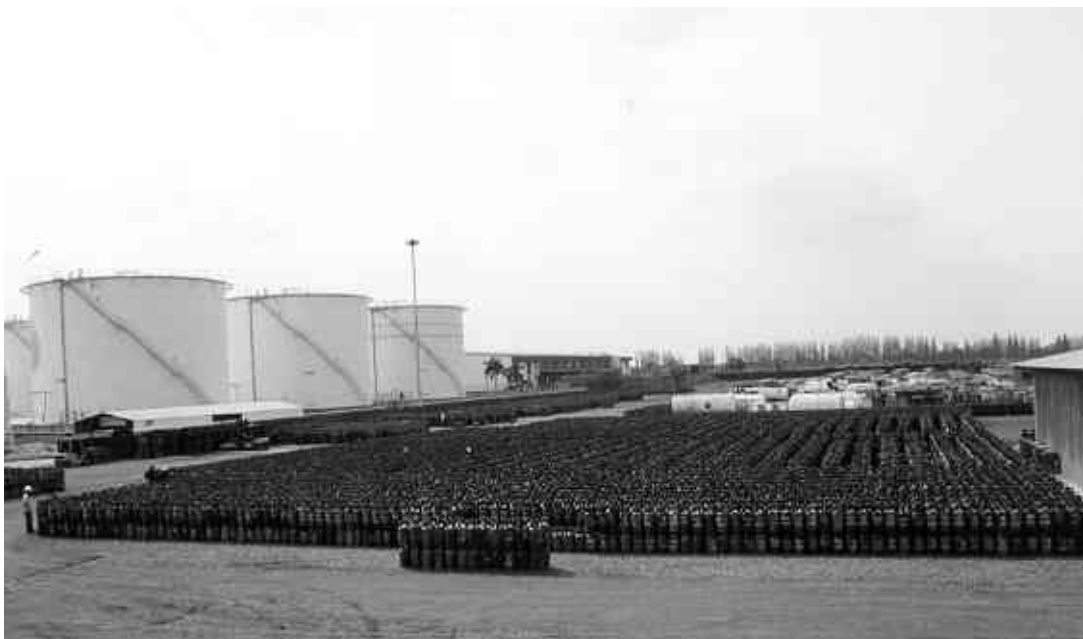
พื้นที่	จำนวนถึงใหม่ (ถึง)	ถึงชาวที่แลกได้ (ถึง)
1.กทม.ปริมณฑล	218,485	204,204
2.ภาคกลาง	134,529	130,671
3.ภาคตะวันออก	79,419	64,932
4.ภาคตะวันตก	90,527	87,005
5.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือล่าง	72,560	70,298
6.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือบน	70,321	59,597
7.ภาคเหนือตอนล่าง	69,595	65,160
8.ภาคเหนือตอนบน	47,632	35,851
9.ภาคใต้ตอนบน	72,155	66,957
10.ภาคใต้ตอนล่าง	95,885	99,064
รวม 10 พื้นที่	951,108	883,739
ส่วนขยายเวลา		
1. พื้นที่ 1	64,757	40,701
2. พื้นที่ 2 และ 3	120,895	120,592
3. พื้นที่พิเศษ	150,500	20,706
รวมทั้งสิ้น	1,287,260	1,065,738

แหล่งข้อมูล: 1) ฝ่ายธุรกิจปิโตรเลียม กองการปิโตรเลียม สทพ. ณ 6 ม.ค. 46

2) พื้นที่ 1 ช่วงขยายเวลา 1-30 เมย. 45

3) พื้นที่ 2 ช่วงขยายเวลา 1-30 มิ.ย. 45

4) พื้นที่พิเศษ ขยายเวลาถึง 31 ม.ค. 46

(2) จำนวนดั่งขาวที่แลกเปลี่ยนได้และดั่งขาวที่ทําลายแล้ว มีรายละเอียด ดังนี้

ผู้ค้ำก้ำขา	ดั่งขาวที่แลกเปลี่ยนได้ (ดั่ง)	ดั่งขาวทําลายแล้ว (ดั่ง)	สัดส่วน (%)
ปตท.	433,614	366,849	86.68
ยูนิคแก๊ส	94,724	73,446	79.48
เว็ลด์แก๊ส	64,283	36,181	57.68
สยามแก๊ส	196,190	134,316	67.89
ยูเนี่ยนแก๊ส	257,254	243,466	94.64
แสงทอง	19,673	17,600	82.81
รวม	1,065,738	871,858	81.81

แหล่งข้อมูล: ดั่งขาวที่ทําลายแล้ว บริษัท เบอรร่า จำกัด ณ 31 ธ.ค. 45

(3) ศูนย์ทําลายดั่งขาวของผู้ค้ำก้ำขา มีรายละเอียด ดังนี้

ผู้ค้ำก้ำขา	ศูนย์ทําลายดั่งขาว
1. ปตท.	1. คลังน้ำมัน ปตท. ลำลูกกา อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี 2. คลังก๊าซนครสวรรค์ อ. เมือง จ. นครสวรรค์ 3. คลังก๊าซบ้านโรงโป๊ะ อ. บางละมุง จ. ชลบุรี 4. คลังขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 5. คลังสุราษฎร์ธานี อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี
2. สยามแก๊ส	1. ศูนย์บางน้ำเปรี้ยว อ. บางน้ำเปรี้ยว จ. ฉะเชิงเทรา
3. เว็ลด์แก๊ส	1. โรงงานเมทเทิลเมท อ.เมือง จ. สมุทรปราการ 2. ศูนย์เลิศลักษณ์ จ.พิษณุโลก
4. ยูนิคแก๊ส	1. โรงงานเมทเทิลเมท อ.เมือง จ. สมุทรปราการ
5. ยูเนี่ยนแก๊ส	1. ศูนย์สามพราน (บ.พลังพัฒนา) อ. สามพราน จ. นครปฐม
6. แสงทอง	1. ศูนย์กระทู้มแบน (บ.แสงทองฯ) อ. กระทู้มแบน จ. สมุทรสาคร

แหล่งข้อมูล: บริษัท เบอรร่า จำกัด

2.2 การเบิกจ่ายเงินช่วยเหลือผู้ค้าก๊าซฯ สนพ. ได้เบิกจ่ายเงินช่วยเหลือผู้ค้าก๊าซฯตามมาตรา 7 ตามหลัก-
ฐานการตรวจนับบัญชีของคณะกรรมการส่วนจังหวัดฯ

ไปแล้วเป็นจำนวนเงิน 228,094,645 บาท (สองร้อย-
ยี่สิบแปดล้านเก้าหมื่นสี่พันหกร้อยสี่สิบห้าบาทถ้วน) โดย-
สรุปการจ่ายเงินได้ ดังนี้

พื้นที่	รัฐจ่ายเงินช่วยเหลือ (บาท)
กทม.ปริมณฑล (ครั้งที่ 1-3)	46,306,400
กทม.ปริมณฑล (ขยายเวลา)	8,260,555
ภาคกลาง (ครั้งที่ 1-3)	35,093,455
ภาคตะวันออก (ครั้งที่ 1-3)	16,102,840
ภาคกลางและภาคตะวันออก (ขยายเวลา)	24,714,455
ภาคตะวันตก (ครั้งที่ 1-3)	20,837,695
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ครั้งที่ 1-2)	12,913,975
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ครั้งที่ 1-3)	17,471,865
ภาคเหนือตอนล่าง (ครั้งที่ 1-3)	17,400,600
ภาคเหนือตอนบน (ครั้งที่ 1-3)	9,703,290
ภาคใต้ตอนบน (ครั้งที่ 1-2)	14,302,710
ภาคใต้ตอนล่าง (ครั้งที่ 1)	4,986,805
รวม	228,094,645

แหล่งข้อมูล: ฝ่ายธุรกิจปิโตรเลียม กองการปิโตรเลียม สนพ. ณ 6 ม.ค. 46

สำหรับการจ่ายเงินช่วยเหลือแยกตามรายผู้ค้า-
ก๊าซฯ ณ วันที่ 6 มกราคม 2546 พบว่า บริษัทฯ สยาม
แก๊สฯ ได้รับเงินช่วยเหลือจำนวน 43,606,180 บาท
บริษัทฯ ปตท.ฯ ได้รับเงินช่วยเหลือจำนวน 106,932,000
บาท บริษัทฯ เวิลด์แก๊สฯ ได้รับเงินช่วยเหลือจำนวน
14,835,160 บาท บริษัทฯ ยูเนียนแก๊สฯ ได้รับเงินช่วย-
เหลือจำนวน 40,236,405 บาท บริษัทฯ ยูนิคแก๊สฯ ได้-
รับเงินช่วยเหลือจำนวน 19,235,900 บาท บริษัทฯ
แสงทองฯ ได้รับเงินช่วยเหลือจำนวน 3,249,000 บาท

2.3 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนัก-
งานตำรวจแห่งชาติ ได้รายงานผลการจับกุมการกระทำ-
ความผิดที่เกี่ยวกับธุรกิจก๊าซฯปิโตรเลียมเหลว ตั้งแต่เริ่ม-
โครงการ “รัฐช่วยราษฎร์ แลกถึงชาวฟรี” ในช่วงเดือน-
มกราคม-ตุลาคม 2545 ปรากฏว่าได้มีการจับกุมผู้กระทำ-
ความผิด จำนวน 220 ราย ดังมีการกระทำความผิดใน-
ข้อหาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อหา	จำนวน (ราย)
1. การลักลอบบรรจุก๊าซลงถังก๊าซหุงต้มในสถานีบริการก๊าซฯ	65
2. ไม่บรรจุก๊าซลงในถังก๊าซที่มีเครื่องหมายการค้าของตน (บรรจุก๊าซผิด)	50
3. บรรจุก๊าซลงในถังที่ไม่ได้มาตรฐาน มอก. (ถังเถื่อน)	37
4. เก็บก๊าซไว้จำหน่ายเกินกว่าปริมาณที่กฎหมายกำหนด	20
5. จำหน่ายหรือบรรจุก๊าซโดยไม่ติดฉลาก (ซีล) หรือใช้ฉลากอื่นของผู้อื่น	13
6. บรรจุก๊าซหุงต้มลงในถังขาว	5
7. ข้อหาอื่น ๆ	30
รวม	220

2.4 จากการดำเนินโครงการที่ผ่านมาปรากฏว่า ยังมีถึงชาวที่ตกค้างในพื้นที่ที่ได้สิ้นสุดการดำเนินการแลกเปลี่ยนไปแล้ว ดังนั้น คณะอนุกรรมการกำกับการดำเนินการจัดตั้งก๊าซหุงต้มที่ไม่มีผู้รับผิดชอบดูแลซ่อมบำรุง (ถังขาว) ออกจากตลาด จึงได้กำหนดศูนย์แลกเปลี่ยนขวดตกค้างในพื้นที่พิเศษ (กรุงเทพฯ และปริมณฑล) ขึ้นเพื่อขยายเวลารับแลกเปลี่ยนขวดตกค้างทั่วประเทศ จนถึงวันที่ 31 มกราคม 2546 โดยมีศูนย์การแลกเปลี่ยนขวด ดังนี้

ผู้ค้าก๊าซ	ศูนย์แลกเปลี่ยนขวด
1. ปตท.	คลังน้ำมัน ปตท. ลำลูกกา อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี โทรศัพท์ 0 2537 2361, 0 2537 2289
2. สยามแก๊ส	บริษัท อุตสาหกรรมแก๊สสยาม บางนา กรุงเทพฯ โทรศัพท์ 0 2393 2520
3. เวิลด์แก๊ส	บริษัท เวิลด์แก๊ส (ประเทศไทย) รังสิต กรุงเทพฯ โทรศัพท์ 0 2751 9508 ต่อแผนกบริการลูกค้า
4. ยูนิคแก๊ส	บริษัท ยูนิคแก๊ส แอนด์ ปีโตรเคมีคัลส์ สาขานนทบุรี โทรศัพท์ 0 2926 0780-1
5. ยูเนียนแก๊ส	โรงบรรจุพลังพัฒนา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม โทรศัพท์ 0 2889 4303-4
6. แสงทอง	บริษัท แสงทองอุตสาหกรรมถังแก๊ส จำกัด ต.อ้อมน้อย อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร โทรศัพท์ 0 2429 1782

3. ความสำเร็จของโครงการฯ

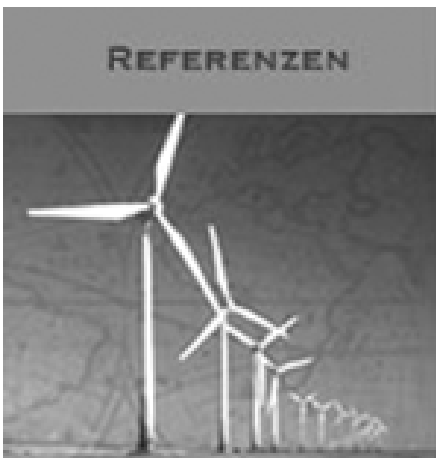
จากการดำเนินการโครงการ “รัฐช่วยราษฎร์ แลกถังขาวฟรี” ทั่วประเทศใน 10 พื้นที่รวมพื้นที่ส่วนขยาย ปรากฏว่าแลกเปลี่ยนขวดไปแล้วเป็นจำนวน 1,065,738 ใบ จากผลการแลกเปลี่ยนขวดดังกล่าว จะสามารถช่วยประชาชนให้เลิกใช้ถังขาวได้ประมาณ 1 ล้านครัวเรือน ซึ่งหากโครงการนี้ดำเนินการแล้วเสร็จจะสามารถช่วยเหลือนักประชาชนให้เลิกใช้ถังขาวกว่า 1 ล้านครัวเรือน ก่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการใช้ก๊าซหุงต้มในครัวเรือนของประชาชน ซึ่งความเสียหายที่เกิดจากอุบัติเหตุการใช้ก๊าซฯ หากสามารถป้องกันไว้ล่วงหน้า ก็จะช่วยลดความสูญเสียที่ไม่สามารถประมาณค่าได้ ทั้งของผู้ที่เกี่ยวข้องและประเทศชาติด้วย

การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้า ในประเทศเยอรมนี

1. ความเป็นมา

ประเทศเยอรมนีเป็นประเทศที่มีการใช้ไฟฟ้าและการนำเข้าเชื้อเพลิงจากต่างประเทศสูง ในปี ค.ศ. 1999 ประเทศเยอรมนีผลิตไฟฟ้าเองถึง 531,400 ล้าน kWh โดยผลิตจากเชื้อเพลิงฟอสซิล (ส่วนไหม-ถ่านหิน) ประมาณ 65% และพลังงานนิวเคลียร์อีก 35% และมีโรงไฟฟ้าถึง 2,800 โรง คิดเป็นกำลังการผลิตถึง 109 GW ประเทศเยอรมนีทำการซื้อขายไฟฟ้ากับประเทศใกล้เคียงหลายประเทศโดยเฉพาะกับประเทศฝรั่งเศส จึงถือเป็นผู้ผลิตไฟฟ้าที่มีความสำคัญในทวีปยุโรป อย่างไรก็ตามค่าไฟฟ้าในประเทศเยอรมนีอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับประเทศใกล้เคียง เนื่องจากระบบไฟฟ้าในประเทศเยอรมนีเป็นระบบผูกขาดทำให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ

ในอดีตระบบไฟฟ้าในประเทศเยอรมนีไม่มีการวางแผนโดยรัฐ แต่แบ่งการบริหารงานออกตามเขตพื้นที่ซึ่งมีบริษัทไหม-ๆ ที่ผูกขาดกิจการไฟฟ้า 8 บริษัท และบริษัทระดับเทศบาลอีกกว่า 1,000 บริษัท บริษัทขนาดใหญ่-ดังกล่าวดำเนินกิจการไฟฟ้าครบวงจร และสามารถผูกขาดการบริการระบบส่งในพื้นที่การให้บริการ (Closed Supply Area) ของตนเอง ทำให้ไม่สามารถเกิดการแข่งขันในกิจการไฟฟ้าได้ ต่อมาสหพันธ์ยุโรปได้ออกคำสั่งให้ประเทศสมาชิกปรับปรุงกิจการไฟฟ้า รัฐบาลเยอรมนีจึงได้เริ่มนำระบบที่มีการแข่งขันมาใช้ในปี ค.ศ. 1998

2. การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้า

สืบเนื่องจากคำสั่งของสหพันธ์ยุโรปเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้า (EU Directive 96/92/EC) รัฐบาลเยอรมนีเริ่มปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าในประเทศตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 1998 โดยมีหลักการ ดังนี้

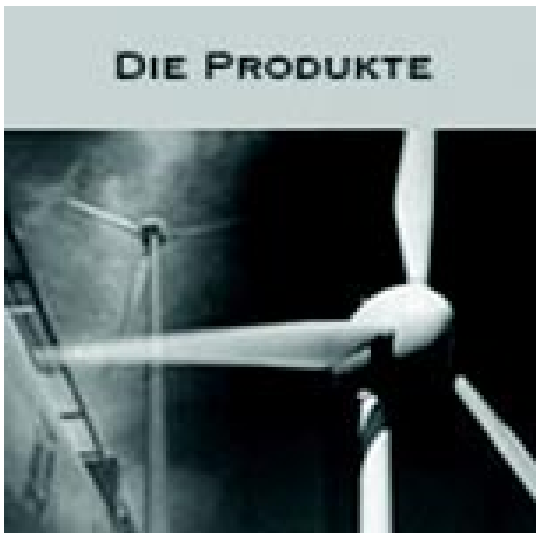
2.1 มีการยกร่างกฎหมายพลังงานฉบับใหม่-และแก้ไขกฎหมายการแข่งขัน เพื่อให้ผู้ผลิตรายใหม่-สามารถเข้ามาแข่งขันในพื้นที่การให้บริการเดิมของบริษัทไฟฟ้าขนาดใหญ่-ได้ โดยบริษัทเดิมไม่สามารถกีดกันผู้ผลิตรายใหม่ในการใช้ระบบส่งและระบบจำหน่ายได้ ยกเว้นในกรณีที่การเชื่อมโยงกับระบบอาจก่อให้เกิดปัญหาทางเทคนิค นอกจากนี้ ผู้ผลิตรายใหม่ยังสามารถลงทุนสร้างสายส่งและให้บริการระบบส่งในพื้นที่การปฏิบัติงานของบริษัทเดิมได้

2.2 มีการแยกบัญชีการเงินระหว่างธุรกิจต่าง ๆ ของบริษัทไฟฟ้า โดยเฉพาะการแยกบัญชีระหว่างธุรกิจผลิตกับธุรกิจระบบส่งไฟฟ้า เพื่อให้ผู้ผลิตรายใหม่สามารถเข้ามาแข่งขันได้อย่างเป็นธรรมและโปร่งใส

2.3 มีการนำระบบ Negotiated Third Party Access (NTPA) มาใช้ กล่าวคือ ผู้ผลิตรายใหม่สามารถเจรจาตกลงเงื่อนไขและราคาในการใช้ระบบส่งกับผู้ปฏิบัติการระบบส่งเดิมได้ ภายใต้กฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่สมาคมผู้ประกอบการกิจการไฟฟ้า (The Association) กำหนด โดยบริษัทไฟฟ้าเดิมไม่สามารถปฏิเสธการขอใช้ระบบได้ ยกเว้นในกรณีที่การเชื่อมโยงกับระบบอาจก่อให้เกิดปัญหาทางเทคนิค

2.4 สมาคมผู้ประกอบการกิจการไฟฟ้า ได้จัดทำร่างหลักการและกฎเกณฑ์ในการกำหนดค่าผ่านสายส่งระหว่างผู้ผลิตและบริษัทระบบส่ง เพื่อให้การเจรจาตกลงราคาและเงื่อนไขการขอใช้ระบบส่งมีความเป็นธรรมมากขึ้น

2.5 รัฐบาลเยอรมนีกำหนดให้ผู้ใช้ไฟฟ้าทุกรายสามารถเลือกซื้อไฟฟ้าได้ทันที เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ใช้ไฟฟ้ายรายเล็กมีโอกาสเลือกผู้จัดหาไฟฟ้าที่ให้บริการและราคาที่ดีที่สุดได้ ทั้งนี้ รัฐบาลเยอรมนีมีความเชื่อว่าการเปิดตลาดทั้งหมดในทันที จะเป็นแรงกดดันให้บริษัทไฟฟ้าต่าง ๆ ลดราคาให้กับผู้ใช้ไฟฟ้ารายเล็กเช่นเดียวกับลูกค้ารายใหญ่ เนื่องจากผู้ใช้ไฟฟ้ารายเล็กสามารถเปลี่ยนผู้จัดหาไฟฟ้าได้นอกจากนี้ การเปิดตลาดในลักษณะดังกล่าวยังเปิดโอกาสให้ผู้ใช้ไฟฟ้ารายเล็กสามารถรวมกลุ่มกัน (Aggregate) เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับบริษัทไฟฟ้าขนาดใหญ่ได้อีกด้วย

3. การผลิตไฟฟ้าและไอความร้อนร่วมกัน (Co-generation) และพลังงานหมุนเวียน

ภายใต้ระบบที่มีการแข่งขันการผลิตไฟฟ้าและไอความร้อนร่วมกันและการผลิตไฟฟ้าโดยใช้พลังงานหมุนเวียน ต้องการการสนับสนุนทางการเงิน เนื่องจากไม่สามารถแข่งขันได้เพราะมีข้อจำกัดต่าง ๆ รวมทั้งข้อจำกัดด้านเชื้อเพลิง ในประเทศเยอรมนีมีการให้การสนับสนุนผู้ผลิตไฟฟ้าและไอความร้อนร่วมกัน จำนวน 1.25-1.50 Eur cent/kWh เป็นระยะเวลา 4-8 ปี แล้วแต่อายุของโรงไฟฟ้า การให้การสนับสนุนในลักษณะดังกล่าวคาดว่าจะทำให้มีการผลิตไฟฟ้าและไอความร้อนร่วมกันเพิ่มขึ้น และจะสามารถช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ได้ประมาณ 11 ล้านตัน นอกจากนี้ รัฐบาลยังให้การสนับสนุนทางการเงินกับผู้ผลิตที่ใช้พลังงานหมุนเวียน

โดยเฉพาะพลังงานลม ทำให้ประเทศเยอรมนีมีกำลังการผลิตจากกังหันลมกว่า 1,600 MW ในปี ค.ศ. 1999 หรือคิดเป็น 7% ของกำลังการผลิตทั้งหมด อย่างไรก็ตาม การให้การสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงานสะอาดดังกล่าวจะทำให้ค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นประมาณ 0.1 และ 0.2 Eur cent/kWh สำหรับการสนับสนุนการผลิตไฟฟ้าและไอความร้อนร่วมกันและพลังงานหมุนเวียนตามลำดับ

4. ตลาดซื้อขายพลังงาน (European Energy Exchange: EEX)

หลังจากมีการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้ามีการจัดตั้งตลาดซื้อขายพลังงาน European Energy Exchange (EEX) ขึ้นในประเทศเยอรมนี ในปี ค.ศ. 2002 โดยการรวมตัวระหว่างตลาด LPX Leipzig Power Exchange กับตลาด European Energy Exchange ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงแฟรงก์เฟิร์ต ตลาดดังกล่าวถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางการซื้อขายไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติในทวีปยุโรป โดยมีการให้บริการสินค้าหลากหลายรูปแบบ การค้าขายในตลาด EEX เป็นลักษณะการประมูลราคาระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายโดยมีตลาดสองประเภท คือ ตลาดการผลิตจริง (Physical Market) และตลาดทางการเงิน (Futures Market) ในตลาดการผลิตจริง ผู้ซื้อและผู้ขายมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามสัญญาที่ทำไว้ กล่าวคือ ผู้ผลิตต้องผลิตไฟฟ้าตามสัญญาหรือซื้อไฟฟ้าจากตลาดเพื่อนำมาชดเชยไฟฟ้าที่ไม่สามารถผลิตได้ในตลาดดังกล่าว ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถเลือกทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าหลากหลายประเภท เช่น สัญญา Base หรือ Peak Load ในระยะเวลาและปริมาณที่แตกต่างกัน

ตลาดทางการเงินมีบทบาทที่ต่างออกไป เนื่องจากไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการผลิตไฟฟ้าจริง สัญญาที่ผู้ซื้อและผู้ขายทำเป็นเพียงสัญญาทางการเงินที่จ่ายส่วนต่างระหว่างราคาตามสัญญา กับราคาในตลาด ซึ่งตลาดทางการเงินของตลาด EEX ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถทำสัญญาได้หลายรูปแบบเพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาในช่วงต่าง ๆ

5. ผลการปรับโครงสร้าง-กิจการไฟฟ้า

ประเทศเยอรมนีเป็นประเทศเดียวในสหพันธ์ยุโรปที่ยังใช้ระบบ NTPA โดยไม่มีการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลขึ้นอย่างชัดเจน ส่งผลให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์และความโปร่งใสในหลายกรณี อย่างไรก็ตาม การปรับโครงสร้างในช่วงแรกประสบความสำเร็จโดยเฉพาะในการทำให้ราคาค่าไฟฟ้าในประเทศเยอรมนีทั้งของกลุ่มลูกค้ารายใหญ่ และบ้านอยู่อาศัยลดลงอย่างรวดเร็ว ผลการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าในประเทศเยอรมนีสามารถสรุปได้ ดังนี้

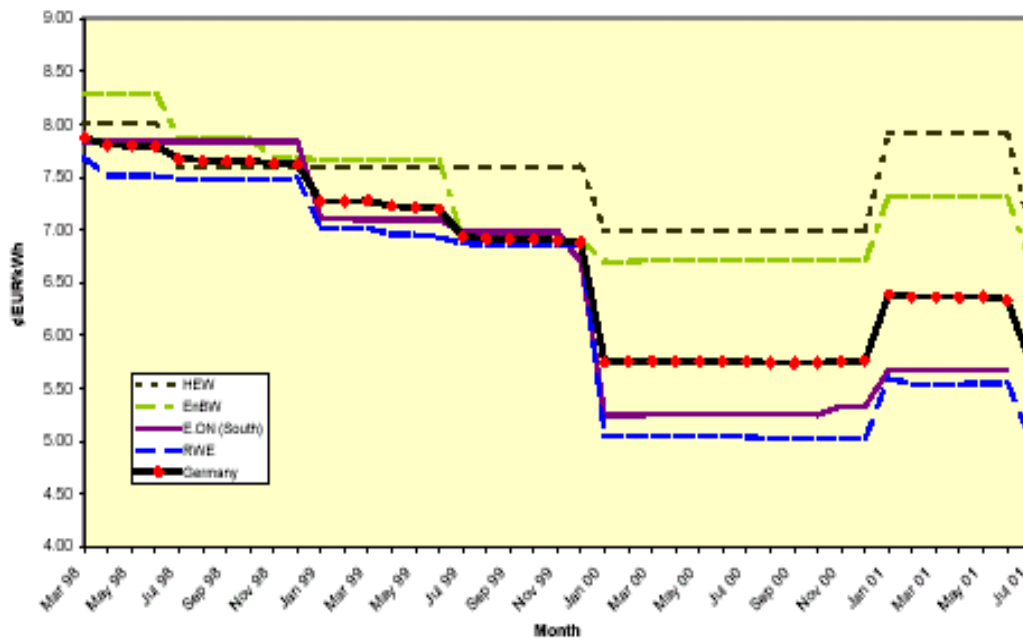
5.1 มีการปรับปรุงประสิทธิภาพในกิจการผลิตไฟฟ้า โดยการปิดโรงไฟฟ้าเก่าที่ไม่สามารถแข่งขันได้ และสร้างโรงไฟฟ้าที่มีประสิทธิภาพมาทดแทน ซึ่งเห็นได้

จากการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมที่มีเทคโนโลยีทันสมัยถึง 3,900 MW ในปี ค.ศ. 2000 เพื่อทดแทนโรงไฟฟ้าเดิม

5.2 การปรับปรุงประสิทธิภาพกิจการไฟฟ้า ทำให้มีการลดพนักงานของบริษัทไฟฟ้าต่าง ๆ ลงประมาณ 64,000 คน หรือ 25% ของบุคลากรทั้งหมดในกิจการไฟฟ้า ระหว่างปี ค.ศ. 1997-2000 ส่งผลให้ต้นทุนการประกอบกิจการไฟฟ้านลดลงเป็นลำดับ

5.3 บริษัทไฟฟ้าต่าง ๆ ทำการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน รวมทั้งการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตและส่งไฟฟ้า ทำให้ประสิทธิภาพของกิจการไฟฟ้าดีขึ้น

5.4 ราคาค่าไฟฟ้าในประเทศเยอรมนีลดลงอย่างรวดเร็ว โดยค่าไฟฟ้าของผู้ใช้ไฟฟ้างกลุ่มบ้านอยู่อาศัยลดลงโดยเฉลี่ยประมาณ 15% และค่าไฟฟ้าของผู้ใช้ไฟฟ้างกลุ่มอุตสาหกรรมลดลงโดยเฉลี่ยประมาณ 55% (รูปที่ 1) ระหว่างปี ค.ศ. 1994-1999

5.5 มีการรวมบริษัทไฟฟ้าทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เพื่อเพิ่มการประหยัดต่อขนาด (Economics of Scale) และความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งเห็นได้จากจำนวนบริษัทไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่ลดลงจาก 9 บริษัท ในปี ค.ศ. 1990 เหลือ 6 บริษัทในปี ค.ศ. 2000 และจำนวนบริษัทจำหน่ายไฟฟ้าที่ลดลงจาก 80 บริษัทในปี ค.ศ. 1997 เป็น 34 บริษัท 2001 นอกจากนี้ ยังมีการรวมตัวกันระหว่างบริษัทไฟฟ้าระดับท้องถิ่นอีกด้วย การรวมตัวกันในลักษณะดังกล่าว อาจเป็นผลดีในช่วงแรก

เนื่องจากการรวบรวมทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น อย่างไรก็ตาม หากในอนาคตมีการรวมตัวของบริษัทมากเกินไปจะไม่เป็นผลดีต่อการแข่งขันและอาจก่อให้เกิดปัญหาอำนาจเหนือตลาดทั้งในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่นได้

6. ป-หาและแนวทาง การปรับโครงสร้างกิจการ ไฟฟ้าในประเทศไทย

แม้ว่าการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าในประเทศไทยจะประสบความสำเร็จโดยเฉพาะการทำให้ค่าไฟฟ้าลดลงอย่างรวดเร็ว และเพิ่มประสิทธิภาพในกิจการไฟฟ้า แต่การปรับโครงสร้างยังมีปัญหาหลายประการที่สามารถสรุปได้ดังนี้

6.1 กิจการไฟฟ้าในประเทศไทยขาดองค์กรกำกับดูแลที่ดำเนินการอย่างเป็นอิสระและโปร่งใส เนื่องจากสมาคมผู้ประกอบการไฟฟ้าซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลและยกร่างกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย ผู้แทนจากบริษัทไฟฟ้านาชาติไทยเป็นส่วนไท- ส่งผลให้นักลงทุนที่ต้องการเข้าร่วมแข่งขันขาดความมั่นใจ จึงควรเร่งจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลที่เป็นอิสระและเป็นกลางอย่างแท้จริง

6.2 ระบบ NTPA ที่รัฐบาลเยอรมนีนำมาใช้เปิดโอกาสให้ผู้ผลิตรายเดิมคิดราคาผ่านสายที่ไม่เป็นธรรมกับผู้ซื้อระบบ ซึ่งเห็นได้จากความแตกต่างของราคาผ่านสายส่งที่ผู้ผลิตแต่ละรายได้รับ นอกจากนี้บริษัทไฟฟ้าเดิมยังสามารถกีดกันผู้ซื้อระบบในหลายกรณีโดยอ้างปัญหาทางเทคนิคในการเชื่อมโยงกับระบบ

เห็นได้จากการฟ้องร้องในชั้นศาลระหว่างผู้ผลิตกับบริษัทไฟฟ้าเดิม ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการเปิดให้มีการแข่งขันในปี ค.ศ. 1998

6.3 ควรแยกกิจการต่าง ๆ ของบริษัทไฟฟ้าเดิมในทางกฎหมาย เช่น การแยกกิจการผลิตไฟฟ้ากับกิจการส่งไฟฟ้า เนื่องจากการแยกธุรกิจโดยการแยกบัญชีการเงิน ยังก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ โดยเฉพาะภายใต้ระบบ NTPA ที่บริษัทสามารถกำหนดราคาและเงื่อนไขในการขอใช้ระบบส่งได้

7. บทสรุป

แม้ว่าการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าในประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่โครงสร้างกิจการไฟฟ้าในลักษณะ NTPA ยังขาดความชัดเจนและโปร่งใส ประกอบกับ ยังไม่มีการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลอิสระ ทำให้นักลงทุนขาดความมั่นใจในกิจการไฟฟ้าของประเทศไทย ดังนั้น ในอนาคตรัฐบาลเยอรมนีควรจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลที่มีความเป็นอิสระและเป็นกลางอย่างแท้จริง และควรพัฒนาไปใช้ระบบ Regulated Third Party Access (RTPA) ซึ่งให้องค์กรกำกับดูแลอิสระทำหน้าที่กำหนดราคาผ่านสายส่งสายจำหน่ายมาใช้แทน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสมากขึ้น

สถานการณ์ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ปี 2545 และแนวโน้ม ปี 2546

1. สถานการณ์ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ปี 2545

1.1 ราคาน้ำมันดิบ

ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยของปี 2545 อยู่ในระดับ \$23 - 25 ต่อบาร์เรล ทรงตัวเมื่อเทียบกับปี 2544 โดยราคาในปีนี้ได้ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องกว่า \$10 ต่อบาร์เรล ซึ่งเป็นผลมาจากมาตรการลดปริมาณการผลิตของกลุ่มโอเปคที่ได้ผล การขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าการคาดการณ์ รวมทั้ง ความวิตกกังวลของตลาดน้ำมันของโอกาสที่จะเกิดสงครามในตะวันออกกลาง ซึ่งประเด็นความวิตกกังวลเป็นสาเหตุทำให้ราคาน้ำมันดิบในปี 2545 มีความผันผวนสูง จากในช่วงต้นปีราคา น้ำมันดิบอยู่ที่ระดับ \$16 ต่อบาร์เรล ปลายปีเคลื่อนไหวในระดับ \$25 - 30 ต่อบาร์เรล แม้ว่าปริมาณน้ำมันดิบในตลาดจะเพิ่มสูงขึ้นมากจากการที่กลุ่มโอเปคผลิตเกินโควตาถึง 2.7 ล้านบาร์เรล/วัน แต่ความวิตกกังวลเรื่องสถานการณ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิรักได้กลับมา โดยสหรัฐอเมริกาได้กล่าวหาว่า อิรักละเมิดมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ โดยส่งรายงานอาวุธร้ายแรงไม่ครบถ้วน ประกอบกับเหตุการณ์ประท้วงทางการเมืองในเวเนซุเอล่าที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตน้ำมัน นอกจากนี้ระดับปริมาณน้ำมันสำรองของกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว (OECD) ยังอยู่ในระดับต่ำสุดในรอบ 5 ปี อย่างไรก็ตาม ผลการประชุมโอเปคในวันที่ 12 ธันวาคม 2545 เห็นชอบให้เพิ่มโควตาการผลิตอีก 1.3 ล้านบาร์เรล/วัน เป็น 23.0 ล้านบาร์เรล/วัน เริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2546 เป็นต้นไป โดยให้ประเทศสมาชิกลดปริมาณการผลิตจริงลงเพื่อให้อยู่ในโควตา รวม 1.4 ล้านบาร์เรล/วัน

ไตรมาส 1 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องประมาณ \$5-6 ต่อบาร์เรล โดยปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อราคาน้ำมันดิบ คือ ความต้องการใช้น้ำมันของโลกเพิ่มสูงขึ้นจากภาวะเศรษฐกิจของโลกที่เริ่มฟื้นตัว โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ประกอบกับความต้องการใช้น้ำมันสำหรับยานพาหนะที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากเริ่มเข้าสู่ฤดูร้อน ในขณะที่อุปทานเริ่มตั้งตัวจากการร่วมมือกันลดปริมาณ

การผลิตรวม 2 ล้านบาร์เรล/วัน โดยเป็นการลดปริมาณการผลิตของกลุ่มโอเปค 1.5 ล้านบาร์เรล/วัน (เพดานใหม่ไม่รวมอิรักลดลงเหลือ 21.7 ล้านบาร์เรล/วัน) และประเทศนอกกลุ่มโอเปคอีก 500,000 บาร์เรล/วัน เริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2545 เป็นต้นไป ทำให้น้ำมันดิบออกสู่ตลาดน้อยลง นอกจากนี้ เหตุระเบิดที่หลุมขุดเจาะน้ำมันทางตอนเหนือของคูเวตบริเวณอัล-รุดาตายัน ทำให้ปริมาณการส่งออกน้ำมันดิบของคูเวตลดลง และความกังวลเกี่ยวกับความตึงเครียดระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิรักในการปราบปรามการก่อการร้ายและความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ ได้เป็นปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่ส่งผลกระทบต่อราคา น้ำมันดิบ เพราะหากความขัดแย้งขยายตัวออกไปมากขึ้นก็จะส่งผลกระทบต่อการส่งออกน้ำมันของตะวันออกกลาง ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 1 อยู่ที่ระดับ \$20.10 และ \$21.51 ต่อบาร์เรลตามลำดับ

ไตรมาส 2 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวเพิ่มขึ้นจากไตรมาส 1 ประมาณ \$3.6 - 4.8 ต่อบาร์เรล จากความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างอิสราเอล - ปาเลสไตน์ และอิรักได้ออกมาเรียกร้องให้กลุ่มอาหรับใช้น้ำมันเป็นอาวุธเพื่อเป็นข้อต่อรองให้สหรัฐอเมริกายุติการสนับสนุนอิสราเอล แต่ประเทศกลุ่มอาหรับส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยโดยอิรักได้ประกาศหยุดส่งออกน้ำมันดิบเริ่มตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน 2545 รวมเป็นเวลา 30 วัน และได้กลับมาส่งออกลูกน้ำมันดิบอีกครั้ง เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2545 ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบในไตรมาส 2 ของกลุ่มโอเปคอยู่ในระดับ 23.1 ล้านบาร์เรล/วัน สูงกว่าโควตา 1.4 ล้านบาร์เรล/วัน ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เฉลี่ยของไตรมาส 2 อยู่ที่ระดับ \$24.36 และ \$25.12 ต่อบาร์เรลตามลำดับ

ไตรมาส 3 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นในช่วงไตรมาส 2 ประมาณ \$1.1 - 2.02 ต่อบาร์เรล จากการคาดการณ์ว่า ความต้องการใช้น้ำมันดิบของโลกในไตรมาส 4 ซึ่งเป็นช่วงฤดูหนาวจะเพิ่มสูงขึ้นประมาณ 1.5

- 2.0 ล้านบาร์เรล/วัน ทำให้ประเทศต่าง ๆ เริ่มสำรองน้ำมันดิบเพิ่มมากขึ้น และจากความวิตกกังวลว่าอาจจะเกิดสงครามในตะวันออกกลาง โดยสหรัฐอเมริกาได้เพิ่มกำลังทหารและส่งเรือบรรทุกเครื่องบินและอุปกรณ์ทางทหารเข้าไปในอ่าวเปอร์เซีย รวมทั้งผลกระทบจากการเกิดพายุไซклонร้อน Isidore และ Lili ในบริเวณอ่าวเม็กซิโก ทำให้โรงกลั่นน้ำมันในบริเวณนั้นต้องหยุดการดำเนินการชั่วคราว ประกอบกับผลการประชุมของกลุ่มโอเปคเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2545 ที่เมืองโอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น ได้ตกลงที่จะคงปริมาณการผลิตน้ำมันดิบสำหรับไตรมาส 4 ถึงกลางปี 2546 ไว้ที่ระดับ 21.7 ล้านบาร์เรล/วัน แต่ปริมาณการผลิตจริงของกลุ่มโอเปคในไตรมาส 3 อยู่ในระดับ 23.3 ล้านบาร์เรล/วัน สูงกว่าโควตา 1.6 ล้านบาร์เรล/วัน ราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เจสีย์ของไตรมาส 3 อยู่ที่ระดับ \$25.54 และ \$26.91 ต่อบาร์เรลตามลำดับ

ไตรมาส 4 ราคาน้ำมันดิบปรับตัวลดลงจากไตรมาส 3 ประมาณ \$0.1 - 0.4 ต่อบาร์เรล โดยในช่วงครึ่งแรกของไตรมาส ราคาปรับตัวลดลงประมาณ \$ 1 - 2 ต่อบาร์เรล จากสถานการณ์ในตะวันออกกลางผ่อนคลายลง โดยอิรักยอมรับมติการปลดอาวุธร้ายแรงของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติอย่างไม่มีเงื่อนไข ประกอบกับตลาดคาดว่า อุปทานน้ำมันดิบมีเพียง-

พอสำหรับช่วงฤดูหนาว จากอิรักส่งออกน้ำมันดิบเพิ่มขึ้นและกลุ่มโอเปคยังคงผลิตน้ำมันเกินโควตา แต่ในช่วงปลาย ไตรมาส ราคาน้ำมันดิบได้ปรับตัวสูงขึ้น

จากเหตุการณ์ประท้วงนัดหยุดงานในเวเนซุเอล่าซึ่งเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่อันดับ 5 ของโลก (ณ วันที่รายงาน 8 มกราคม 2546 การประท้วงก็ยังไม่มียุติ) ทำให้ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบของเวเนซุเอล่าลดลงจากระดับปกติ 3.1 ล้านบาร์เรล/วัน เหลือ 650,000 บาร์เรล/วัน รวมถึงผลการประชุมโอเปคในวันที่ 12 ธันวาคม 2545 เห็นชอบให้เพิ่มโควตาการผลิตอีก 1.3 ล้านบาร์เรล/วัน เป็น 23.0 ล้านบาร์เรล/วัน โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2546 และให้สมาชิกลดปริมาณการผลิตให้อยู่ในระดับโควตา จากปัจจุบันผลิตอยู่ในระดับ 24.4 ล้านบาร์เรล/วัน เกินโควตาใหม่ 1.4 ล้านบาร์เรล/วัน และความวิตกกังวลว่าอาจจะเกิดสงครามในตะวันออกกลางได้กลับมาอีกครั้ง จากการที่สหรัฐอเมริกาได้กล่าวหาว่า อิรักส่งรายการอาวุธไม่ครบถ้วน ซึ่งเป็นการละเมิดมาตรการขององค์การสหประชาชาติ แต่อย่างไรก็ตาม คณะผู้ตรวจสอบอาวุธของสหประชาชาติจะรายงานผลการตรวจสอบภายในวันที่ 27 มกราคม 2546 และราคาน้ำมันดิบดูไบและเบรนท์เจสีย์มาอยู่ที่ระดับ \$25.12 และ \$26.68 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ปริมาณการผลิตและกำลังการผลิตของกลุ่มโอเปค

หน่วย : พันบาร์เรล/วัน

ประเทศ	2545				โควตา		กำลังการผลิต
	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4	1 ม.ค. 45	1 ม.ค. 46	2545
อัลจีเรีย	781	822	845	933	693	735	1,100
อินโดนีเซีย	1,160	1,120	1,110	1,100	1,125	1,192	1,200
อิหร่าน	3,341	3,360	3,380	3,500	3,186	3,377	3,850
คูเวต	1,544	1,875	1,910	1,940	1,741	1,845	2,400
ลิเบีย	1,272	1,310	1,320	1,350	1,162	1,232	1,400
ไนจีเรีย	1,991	1,940	1,871	2,004	1,787	1,894	2,300
กาตาร์	593	633	640	690	562	596	850
ซาอุดีอาระเบีย	6,996	7,468	7,550	8,000	7,053	7,475	10,000-10,500
สหรัฐอเมริกา	1,949	1,963	1,970	2,007	1,894	2,007	2,600
เวเนซุเอลา	2,570	2,614	2,720	2,905	2,497	2,647	2,750
โอเปค 10 ประเทศ	22,783	23,105	23,316	24,429	21,700	23,000	28,450-29,950
อิรัก	2,394	1,530	2,166	2,364	N/A	N/A	3,050
รวม	25,177	24,636	25,483	26,793	N/A	N/A	31,500-32,000
ปิโตรเลียมชนิดอื่น*	2,998	2,751	2,751	2,761	N/A	N/A	
รวมทั้งหมด	28,175	27,387	28,234	29,554	N/A	N/A	

* เช่น คอนเดนเสท ก๊าซธรรมชาติเหลว และอื่น ๆ

ที่มา : <http://www.eia.doe.gov/cabs/opec.html>

ตารางการเปรียบเทียบโควตาการผลิตของกลุ่มโอเปค

หน่วย : ล้านบาร์เรล/วัน

วันที่มีผลบังคับใช้	เปลี่ยนแปลง	ระดับเพดานการผลิต
1 กุมภาพันธ์ 2544	-1.5	25.2
1 เมษายน 2544	-1.0	24.2
1 กันยายน 2544	-1.0	23.2
1 มกราคม 2545	-1.5	21.7
1 มกราคม 2546	+1.3	23.0

ภาพจาก www.opec.com

ราคาน้ำมันดิบ

หน่วย : เหรียญ-สหรัฐ/บาร์เรล

ช่วงเวลา	ทาบิส	โอมาน	ดูไบ	เบรนท์	WTI
2542	18.84	17.24	17.20	18.13	19.20
2543	29.86	26.53	26.26	29.00	30.40
2544	25.33	22.86	22.81	24.78	25.90
2545	25.64	23.91	23.81	25.15	26.09
ไตรมาส 4 (2544)	20.47	18.51	18.39	19.74	20.44
ไตรมาส 1	21.30	20.15	20.10	21.51	21.55
ไตรมาส 2	25.52	24.49	24.36	25.12	26.34
ไตรมาส 3	27.29	25.59	25.54	26.91	28.30
ไตรมาส 4	28.35	25.34	25.12	26.68	28.20

1.2 ราคาผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปใน-ตลาดจอร์จอร์

ราคาน้ำมันสำเร็จรูปตลาดจอร์จอร์ในปี 2545 เมื่อเทียบกับปี 2544 ราคาน้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 92 ,ดีเซลทมนเร็ว และเตา ปรับตัวสูงขึ้น \$0.50 , \$1.48 , \$0.15 และ \$2.17 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$28.00 , \$26.84 , \$27.45 และ \$23.40 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ ส่วนน้ำมันก๊าดปรับตัวลดลง \$0.32 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$27.98 ต่อบาร์เรล โดย-รายละเอียดความเคลื่อนไหวของราคาในแต่ละไตรมาส-สรุปได้ ดังนี้

ไตรมาส 1 ราคาน้ำมันเบนซินปรับตัวสูงขึ้น-จากความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากได้เริ่มมีการสะสม-สำรองน้ำมันเพื่อไว้ใช้ในช่วงฤดูร้อน ซึ่งประเทศต่าง ๆ ในยุโรป สหรัฐอเมริกาและเอเชีย จะมีการใช้ยานพาหนะ-เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับอุปทานดั้งเดิมจากการที่โรงกลั่น Shuaiba ของคูเวตเกิดเพลิงไหม้ (กำลังการกลั่น 200,000 บาร์เรล/วัน) ปิดซ่อมบำรุงกะทันหันในช่วง-กลางเดือนกุมภาพันธ์ รวมทั้งการปิดซ่อมบำรุงประจำปี-ของโรงกลั่นไทยออยล์และเอสโซ่ ส่วนน้ำมันดีเซลทมนเร็ว-ปรับตัวลดลง จากความต้องการใช้หลังฤดูหนาวที่ลดลง สำหรับน้ำมันก๊าดปรับตัวสูงขึ้น จากการขยายเส้นทาง-การบิน และการเพิ่มเที่ยวบินของสายการบินในภูมิภาค-เอเชีย ทำให้ปริมาณความต้องการใช้น้ำมันสำหรับ-เครื่องบินเพิ่มมากขึ้น ส่วนน้ำมันเตา จีนซึ่งเป็นผู้ใช้-

น้ำมันเตารายใหญ่ที่สุดของเอเชียมีการนำเข้าน้ำมันเตา-มากขึ้นในช่วงเทศกาลตรุษจีน ราคาน้ำมันเบนซินออก-เทน 95 ก๊าด และเตา เหล็ยในไตรมาส 1 ปรับตัวสูงขึ้น \$2.43 , \$0.08 , และ \$ 0.80 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$24.26 , \$23.56 และ \$18.99 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ ส่วนน้ำมันดีเซลทมนเร็วปรับตัวลดลง \$0.22 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$22.47 ต่อบาร์เรล

ไตรมาส 2 ราคาน้ำมันสำเร็จรูปทุกผลิตภัณฑ์-ปรับตัวสูงขึ้น ตามราคาน้ำมันดิบและความต้องการใช้ใน-ภูมิภาคที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะน้ำมันเบนซินปรับตัวสูงขึ้น-เนื่องจากเป็นช่วงฤดูร้อนที่ความต้องการใช้เพื่อขับขียาน-พาหนะเพิ่มสูงขึ้น ส่วนดีเซลทมนเร็วปรับตัวสูงขึ้นจาก-แรงซื้อของเวียดนาม อินโดนีเซีย ปากีสถาน และศรีลังกา รวมทั้งตลาดคาดการณ์ว่า เกาหลีใต้จะส่งออกได้น้อยลง-จากการที่โรงกลั่นในประเทศปิดซ่อมบำรุงส่วนน้ำมันก๊าด-และเตาปรับตัวสูงขึ้นตามราคาน้ำมันดิบ และความต้องการ-ใช้ของเงินที่เพิ่มขึ้นมาก ราคาน้ำมันเบนซินออกเทน 95 ก๊าด ดีเซล และเตา เหล็ยในไตรมาส 2 ปรับตัวสูงขึ้น \$5.23 , \$3.64 , \$5.21 และ \$4.81 ต่อบาร์เรล มาอยู่-ที่ระดับ \$29.49 , \$27.20 , \$27.68 และ \$23.80 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ไตรมาส 3 ราคาน้ำมันเบนซินออกเทน 95 ปรับตัวลดลง จากความต้องการใช้น้ำมันเบนซินใน-ภูมิภาคเอเชียลดลง ทำให้ปริมาณสำรองทางการค้าเพิ่ม-สูงขึ้น นอกจากนี้ ยังมีอุปทานออกมาสู่ตลาดจากโรงกลั่น-ในประเทศจีน อินเดีย และไทย ส่วนน้ำมันดีเซล-ทมนเร็วปรับตัวสูงขึ้น เนื่องจากการสั่งซื้อจากอินโดนีเซีย

และ โรงกลั่นน้ำมันในอิหร่านส่งออกน้ำมันดีเซลล่าช้ากว่ากำหนด ส่วนน้ำมันก๊าดและน้ำมันเตาปรับตัวสูงขึ้นตามราคาน้ำมันดิบและปริมาณการซื้อขายเพื่อสะสมไว้สำหรับช่วงฤดูหนาว ราคาน้ำมันเบนซินออกเทน 95 เหลือของไตรมาส 3 ปรับตัวลดลง \$0.6 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$28.91 ต่อบาร์เรล ส่วนน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ก๊าด และเตา ปรับตัวสูงขึ้น \$1.12, \$2.65 และ \$1.7 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$28.80, \$29.85 และ \$25.51 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

ไตรมาส 4 ราคาน้ำมันสำเร็จรูปเคลื่อนไหวในทิศทางเดียวกับน้ำมันดิบ โดยในช่วงครึ่งแรกของไตรมาส ราคาน้ำมันสำเร็จรูปทุกผลิตภัณฑ์อ่อนตัวลงตามราคาน้ำมันดิบ โดยน้ำมันเบนซินออกเทน 95 อุปสงค์ในภูมิภาคเบาบาง ยกเว้นออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ที่เข้าสู่ช่วงฤดูร้อน ในขณะที่อุปทานมีปริมาณค่อนข้างมากจากการส่งออกของจีน ไต้หวันและอินเดีย ส่วนน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ก๊าดและเตา มีอุปทานเข้ามาในตลาดมากขึ้นจากการส่งออกของจีน อินเดียและไทย ประกอบกับมีน้ำมันปริมาณมากจากตะวันออกกลางและยุโรปเข้ามาในภูมิภาค แต่ในช่วงครึ่งหลังของไตรมาส 4 ราคาน้ำมันสำเร็จรูปทุกผลิตภัณฑ์ปรับตัวสูงขึ้น ตามราคาน้ำมันดิบ จากความวิตกกังวลว่าจะเกิดสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรักกลับมาอีกครั้ง และการประท้วงในเวเนซุเอลายังไม่ยุติ รวมทั้งตลาดคาดว่า สมาชิกกลุ่มโอเปคจะให้ความร่วมมือลดปริมาณการผลิตในอยู่ในระดับโควตาใหม่ โดยซาอุดีอาระเบียได้แจ้งลดปริมาณการจำหน่าย-

น้ำมันดิบให้แก่ลูกค้าในยุโรปและเอเชียตั้งแต่เดือนมกราคม 2546 เป็นต้นไป ราคาน้ำมันเบนซินออกเทน 95 ดีเซลหมุนเร็ว และก๊าด เหลือในไตรมาส 4 ปรับตัวสูงขึ้น \$0.31, \$2.01 และ \$1.45 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$29.22, \$30.81 และ \$31.30 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ ส่วนน้ำมันเตา ปรับตัวลดลง \$0.25 ต่อบาร์เรล มาอยู่ที่ระดับ \$25.26 ต่อบาร์เรล

ราคาผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปในสิงคโปร์

ช่วงเวลา	หน่วย: เทரிய-สหรัฐ/บาร์เรล					
	เบนซิน ออกเทน 95	เบนซิน ออกเทน 92	ก๊าด	ดีเซล หมุนเร็ว	เตา (2%S)	เตา (3.5%S)
2542	21.02	20.20	21.44	19.14	16.14	15.74
2543	32.64	30.20	34.39	32.58	25.41	24.66
2544	27.50	25.36	28.30	27.30	21.23	20.83
2545	28.00	26.84	27.98	27.45	23.40	23.04
ไตรมาส 4 (2544)	21.83	20.70	23.48	22.69	18.19	18.02
ไตรมาส 1	24.26	23.14	23.56	22.47	18.99	18.75
ไตรมาส 2	29.49	28.38	27.20	27.68	23.80	23.51
ไตรมาส 3	28.91	27.57	29.85	28.80	25.51	25.21
ไตรมาส 4	29.22	28.18	31.30	30.81	25.26	24.63

3. สถานการณ์ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง

ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงของประเทศไทย จะเปลี่ยนแปลงตามราคาค่าผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูปใน ตลาดจอร์จทาวน์ และค่าเงินบาท โรงกลั่นน้ำมันของไทย ใช้ราคาน้ำมันในตลาดจอร์จทาวน์เป็นฐานในการกำหนด ราคาน้ำมันขายส่งหน้าโรงกลั่น โดยจะใช้ราคาเฉลี่ยย้อน- หลังประมาณ 3 วัน ทำให้ราคาขายส่งหน้าโรงกลั่นของ- ไทยปรับตัวตามราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จทาวน์- ในเวลาที่ใกล้เคียงกัน ส่วนราคาขายปลีกน้ำมัน ณ สถานี- บริการน้ำมันเชื้อเพลิง จะขึ้นอยู่กับราคาขายส่งหน้าโรง- กลั่น ซึ่งเป็นต้นทุนของบริษัทผู้ค้าน้ำมัน และภาวะการ- แข่งขันในตลาดน้ำมันของประเทศไทย

ราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในปี 2545 อยู่- ในระดับใกล้เคียงกับปี 2544 โดยราคาขายปลีกเฉลี่ยของ- น้ำมันเบนซินออกเทน 95 ,91 และน้ำมันดีเซลทมนเร็ว- ลดลง 0.23 , 0.23 และ 0.31 บาท/ลิตร มาอยู่ในระดับ 15.29, 14.29 และ 13.12 บาท/ลิตร ตามลำดับ โดย- บังคับจี้ค่าเงินบาทในปี 2545 แข็งตัวขึ้นเมื่อเทียบกับปี-

ผ่านมา 1.5 บาท/เหรียญ-สหรัฐ ทำให้ต้นทุนราคาน้ำมัน- ของไทยลดลงประมาณ 0.30 บาท/ลิตร

ไตรมาส 1 ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูป- เฉลี่ยปรับตัวสูงขึ้น เมื่อเทียบกับไตรมาส 4 ของปี 2544 ตามต้นทุนราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จทาวน์และ- อัตราแลกเปลี่ยน โดยราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออก- เทน 95 และ 91 ปรับตัวสูงขึ้น 0.35 และ 0.35 บาท/ ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 14.15 และ 13.15 บาท/ลิตร ตาม ลำดับ ส่วนน้ำมันดีเซลทมนเร็วปรับตัวลดลง 0.33 บาท/ ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 11.88 บาท/ลิตร

ไตรมาส 2 ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูป- เฉลี่ยปรับตัวสูงขึ้นจากไตรมาส 1 โดยราคาขายปลีก- น้ำมันเบนซินออกเทน 95 , 91 และน้ำมันดีเซลทมน- เร็วปรับตัวสูงขึ้น 1.67 , 1.67 และ 1.4 บาท/ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 15.82, 14.82 และ 13.28 บาท/ลิตร ตามลำดับ

ไตรมาส 3 ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูป- เฉลี่ยปรับตัวลดลงจากไตรมาส 2 โดยราคาขายปลีกเบน- ซินออกเทน 95 , 91 และน้ำมันดีเซลทมนเร็วปรับตัว- ลดลง 0.46 , 0.46 และ 0.05 บาท/ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 15.36 , 14.36 และ 13.23 บาท/ลิตร ตามลำดับ

ไตรมาส 4 ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปเฉลี่ย- ปรับตัวสูงขึ้นจากไตรมาส 3 โดยราคาขายปลีกเบนซิน- ออกเทน 95 , 91 และน้ำมันดีเซลทมนเร็วสูงขึ้น 0.50 , 0.50 และ 0.88 บาท/ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 15.86 , 14.86 และ 14.11 บาท/ลิตร ตามลำดับ

ราคาขายปลีก

หน่วย : บาท/ลิตร

ช่วงเวลา	เบนซิน ออกเทน 95	เบนซิน ออกเทน 91	ดีเซล ทมนเร็ว
2542	11.99	11.18	8.97
2543	15.64	14.68	12.95
2544	15.52	14.52	13.43
2545	15.29	14.29	13.12
ไตรมาส 4 (2544)	13.80	12.80	12.21
ไตรมาส 1	14.15	13.15	11.88
ไตรมาส 2	15.82	14.82	13.28
ไตรมาส 3	15.36	14.36	13.23
ไตรมาส 4	15.86	14.86	14.11

1.4 ค่าการตลาด

ค่าการตลาด คือ ส่วนต่างระหว่างราคาขายปลีก ณ สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง และราคาขายส่งหน้าโรงกลั่นในเวลาเดียวกัน ซึ่งแสดงถึงรายได้ของผู้ค้าน้ำมันและสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง โดยรวมถึงต้นทุนอื่น ๆ ของผู้ค้าน้ำมันไว้ด้วย เช่น การเติมสารเติมแต่ง (Additive) เพื่อลดมลพิษไอเสียในรถยนต์ รวมทั้งค่าบริหารจัดการอื่น ๆ ของผู้ค้าน้ำมันด้วย ค่าการตลาดจึงไม่ใช่กำไรของผู้ค้าน้ำมัน แต่เป็นรายได้ที่ยังไม่ได้หักต้นทุนอื่น ๆ นอกจากต้นทุนราคาน้ำมันเท่านั้น

ค่าการตลาดเฉลี่ยของปี 2545 อยู่ในระดับใกล้เคียงกับปี 2544 โดยค่าการตลาดเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อย 0.06 บาท/ลิตร มาอยู่ที่ระดับ 1.38 บาท/ลิตร สำหรับการเปลี่ยนแปลงของค่าการตลาดในปี 2545 เป็นไปตามตารางข้างล่างนี้

ค่าการตลาดเฉลี่ยของประเทศ

ช่วงเวลา	หน่วย:บาท/ลิตร			
	เบนซิน ออกเทน 95	เบนซิน ออกเทน 91	ดีเซล หมุ่นเร็ว	เฉลี่ย
2542	1.4523	1.2381	0.7127	0.8442
2543	1.4799	1.2389	0.6799	0.8205
2544	1.7639	1.6310	1.2988	1.3218
2545	1.7042	1.5201	1.3254	1.3786
ไตรมาส 4 (2544)	1.7538	1.6160	1.4985	1.4959
ไตรมาส 1	1.4724	1.3246	1.3931	1.3493
ไตรมาส 2	1.8206	1.6563	1.4299	1.4546
ไตรมาส 3	1.6757	1.4535	1.2363	1.2777
ไตรมาส 4	1.8228	1.6152	1.2235	1.3243

1.5 ค่าการกลั่น

ค่าการกลั่นเป็นรายได้ของผู้ผลิตหรือโรงกลั่น โดยพิจารณาจากผลต่างระหว่างราคา ณ โรงกลั่นเฉลี่ยทุกผลิตภัณฑ์ตามปริมาณการผลิตกับต้นทุนราคาน้ำมันดิบ (ราคา ณ โรงกลั่น หมายถึง ราคาขายส่งหน้าโรงกลั่นที่หักภาษี และกองทุนต่าง ๆ แล้ว) ค่าการกลั่นดังกล่าวเป็นค่าการกลั่นโดยรวม ส่วนค่าการกลั่นแยกตามผลิตภัณฑ์น้ำมัน จะพิจารณาจากค่าการกลั่นรวมที่แจกออกมาเป็นค่าการกลั่นของแต่ละผลิตภัณฑ์ตามสัดส่วนของปริมาณการผลิตและราคา ณ โรงกลั่นของผลิตภัณฑ์น้ำมันในช่วงนั้น ๆ

ค่าการกลั่นเฉลี่ยของปี 2545 อยู่ในระดับ 0.67 บาท/ลิตร (\$2.4 ต่อบาร์เรล) ใกล้เคียงกับปี 2544

แต่เป็นระดับต่ำกว่าจุดคุ้มทุนของโรงกลั่นซึ่งจะอยู่ที่ระดับ \$3-4 ต่อบาร์เรล สาเหตุที่ค่าการกลั่นค่อนข้างต่ำ เนื่องจากธุรกิจโรงกลั่นน้ำมันเป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันสูงในระดับภูมิภาค และกำลังการกลั่น (Capacity) ที่เกินความต้องการของตลาด เนื่องจากความต้องการใช้น้ำมันที่ลดต่ำลง ทำให้โรงกลั่นไม่สามารถใช้กำลังการกลั่นได้เต็มความสามารถ และการไหลเวียนของน้ำมันในภูมิภาคที่เป็นไปอย่างเสรี ทำให้โรงกลั่นต้องเผชิญกับการแข่งขันค่อนข้างสูง สำหรับการเปลี่ยนแปลงของค่าการกลั่นในปี พ.ศ. 2545 เป็นไปตามตารางข้างล่างนี้

ค่าการกลั่น

ช่วงเวลา	ค่าการกลั่นรวม	หน่วย:บาท/ลิตร			
		เบนซิน ออกเทน 95	เบนซิน ออกเทน 91	ดีเซล หมุนเร็ว	เตา (3.5%S)
2542	0.3880	0.4448	0.3945	0.4077	0.3263
2543	0.9994	1.0423	0.9764	1.0609	0.7749
2544	0.6320	0.6709	0.6211	0.6749	0.5749
2545	0.6683	0.7117	0.6633	0.7071	0.5695
ไตรมาส 4 (2544)	0.6246	0.6246	0.5663	0.6720	0.5079
ไตรมาส 1	0.4737	0.5365	0.4924	0.4971	0.3990
ไตรมาส 2	0.6089	0.6807	0.6338	0.6419	0.5283
ไตรมาส 3	0.5494	0.5819	0.5451	0.5803	0.4892
ไตรมาส 4	1.0364	1.0434	0.9777	1.1040	0.8572

2. แนวโน้มราคาน้ำมัน ปี 2546

2.1 ราคาน้ำมันดิบ แนวโน้มราคาน้ำมันดิบในปี 2546 นักวิเคราะห์ส่วนใหญ่คาดการณ์ว่า ราคาน้ำมันดิบจะอยู่ในระดับใกล้เคียงกับปี 2545 แต่จะอ่อนตัวลงเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาส 4 ของปี 2545 โดย ราคาน้ำมันดิบดูไบจะเคลื่อนไหวอยู่ที่ระดับ \$20-25 ต่อบาร์เรล ปัจจัยหลักที่ทำให้ราคาน้ำมันดิบปรับตัวลดลง คือ อุปทานที่เพิ่มขึ้นมากทั้งกลุ่มโอเปคและนอกกลุ่มโอเปค (เพิ่มขึ้น 0.9 และ 1.0 ล้านบาร์เรล/วัน ตามลำดับ) โดยล่าสุดกลุ่มโอเปคได้ปรับเพิ่มเพดานการผลิต 1.3 ล้านบาร์เรล/วัน เป็น 23.0 ล้านบาร์เรล/วัน ในขณะที่อุปสงค์ปรับเพิ่มขึ้นน้อยกว่า จากภาวะเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและโลกฟื้นตัวช้ากว่าที่ประมาณการไว้เดิม ธนาคารกลางของสหรัฐอเมริกาปรับลดอัตราดอกเบี้ยลง 0.5% อยู่ที่ระดับ 1.25% ต่ำสุดในรอบ 40 ปี (ภาวะ-

เศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาขยายตัวประมาณ 3% ความต้องการใช้น้ำมันเพิ่มขึ้นประมาณ 0.8 ล้านบาร์เรล/วัน) โดย Energy Information Administration (EIA) ประมาณการความต้องการใช้น้ำมันของโลกเพิ่มขึ้น 1.7% หรือ 1.3 ล้านบาร์เรล/วัน เป็น 77.6 ล้านบาร์เรล/วัน ในขณะที่ประมาณการผลิตเพิ่มขึ้น 2.5 % หรือ 1.9 ล้านบาร์เรล/วัน เป็น 77.9 ล้านบาร์เรล/วัน

ผลจากราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นในไตรมาส 3-4 ปี 2545 มาอยู่ที่ระดับ \$27-30 ต่อบาร์เรล แล้วแต่ชนิดน้ำมันดิบ ทำให้ประเทศต่าง ๆ เพิ่มกำลังการผลิตและส่งออกน้ำมันดิบมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันกลุ่มโอเปคมีการผลิตเกินโควตาอย่างต่อเนื่องถึง 2 -3 ล้านบาร์เรล/วัน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การควบคุมปริมาณการผลิตของประเทศสมาชิกให้อยู่ในระดับเพดานการผลิตที่ตกลงกันไว้เป็นเรื่องยาก

ภาพจาก www.opec.com

ส่วนประเทศนอกกลุ่มโอเปค ได้แก่ ประเทศแถบทะเลเหนือ ทะเลสาบแคสเปียนและรัสเซีย มีการสำรวจและผลิตน้ำมันดิบเพิ่มมากขึ้น โดยรัสเซียมีเป้าหมายที่จะเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุดของโลกแข่งหน้าซาอุดีอาระเบีย ปัจจุบันปริมาณการผลิตของรัสเซียอยู่ในระดับ 7.3 - 7.5 ล้านบาร์เรล/วัน (ซาอุดีอาระเบียผลิตอยู่ที่ระดับ 7.9 ล้านบาร์เรล/วัน) รัสเซียมีศักยภาพการผลิตได้ถึงระดับ 10 ล้านบาร์เรล/วัน นอกจากนี้ เม็กซิโกซึ่งเป็นผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่อันดับ 8 ของโลก ก็มีแผนเพิ่มการผลิตในปี 2546 จากปัจจุบันส่งออกที่ระดับ 1.66 ล้านบาร์เรล/วัน เป็น 1.86 ล้านบาร์เรล/วัน

แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งที่อาจทำให้เกิดสงครามในตะวันออกกลาง เช่น สหรัฐอเมริกา - อิรัก, อิสราเอล - ปาเลสไตน์ รวมถึงการวินาศกรรมของขบวนการก่อการร้าย

2.2 ราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จอร์ จะเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตามราคาน้ำมันดิบและความต้องการใช้ในภูมิภาค นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงราคาน้ำมันสำเร็จรูปแต่ละชนิดจะเป็นไปตามช่วงฤดูกาลด้วย โดยราคาน้ำมันเบนซินซึ่งเป็นน้ำมันที่ใช้ในการขับเคลื่อนพาหนะ ราคาจะปรับตัวสูงขึ้นในช่วงฤดูร้อน เนื่องจากมีการใช้พาหนะในช่วงนี้มาก ส่วนน้ำมันดีเซลและเตาเป็นน้ำมันเพื่อความอบอุ่น ราคาจะปรับตัวสูงขึ้นในฤดูหนาว โดยคาดว่า ราคาน้ำมันเบนซินและดีเซลหมุนเร็วในตลาดจอร์จอร์ปี 2546 จะเคลื่อนไหวอยู่ในระดับ \$25 - 29 ต่อบาร์เรล และ \$ 24 - 29 ต่อบาร์เรล ตามลำดับ

2.3 ราคาขายปลีกน้ำมันสำเร็จรูปของไทย จะเคลื่อนไหวตามราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดจอร์จอร์และค่าเงินบาท หากค่าเงินบาทเคลื่อนไหวอยู่ระดับ 43 - 44 บาท/เหรียญ-สหรัฐ คาดว่า ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินออกเทน 95, 91 และดีเซลหมุนเร็วอยู่ที่ระดับ 14 - 16 , 13 - 15 และ 12 - 14 บาท/ลิตร ตามลำดับ

8. รายได้สรรพสามิตและฐานะกองทุนน้ำมัน

รายได้ภาษีสรรพสามิตจากน้ำมันสำเร็จรูปในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2545 มีจำนวนประมาณ 51,364 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน

1,189 ล้านบาท เมื่อพิจารณาจากรายรับ รายจ่ายของกองทุนฯ ในช่วงเดือน ม.ค. - ก.ย. จะเห็นว่ากองทุนฯ มีรายรับ เป็นผลให้ฐานะกองทุนฯ ดีดลบลดลงจาก 10,351 ล้านบาท เมื่อสิ้นเดือนธันวาคม 2544 เป็นติดลบ 5,310 ล้านบาท ณ สิ้นเดือนกันยายน 2545 นี้

ตารางที่ 14 รายได้ภาษีสรรพสามิตและฐานะกองทุน

หน่วย : ล้านบาท

ณ สิ้นปี	ฐานะกองทุนน้ำมัน	รายรับ (รายจ่าย)	ภาษีสรรพสามิต
2535	1,930	(4,717)	40,693
2536	78	(1,852)	44,717
2537	-732	(810)	46,969
2538	-1,116	(384)	54,838
2539	787	1,903	58,899
2540	235	(552)	64,768
2541	4,606	4,371	66,139
2542	4,418	(187)	65,076
2543	-4,673	(9,091)	65,026
2544	-10,351	(5,678)	65,602
2545 ณ สิ้นเดือน ก.ย.	-5,310	5,041	51,364

เกร็ดพลังงาน

โครงการประชาสัมพันธ์

การป้องกันและปราบปรามน้ำมันเถื่อน

จากการที่ประเทศไทยประสบกับปัญหาการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงมาเป็นเวลานาน โดยผู้กระทำผิดได้มีการพัฒนารูปแบบของการกระทำผิด เช่น การลักลอบนำเข้ทั้งทางบกและทางทะเล การขอคืนภาษีน้ำมันส่งออกโดยไม่ส่งออกจริง การนำสารโซลเว้นท์มาผสมในน้ำมัน เป็นต้น ก่อให้เกิดผลเสียอย่างมหาศาล ทั้งในส่วนของภาครัฐ บริษัทผู้ค้าน้ำมัน และประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียรายได้จากภาษีสรรพสามิต และอากรขาเข้า-ปิระหลายพันล้านบาท การสูญเสียตลาดของบริษัทผู้ค้าน้ำมันที่สุจริต รวมทั้ง เครื่องยนต์เสียหายจากน้ำมันที่คุณภาพไม่ได้มาตรฐาน

แม้ว่าบรรดาหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามน้ำมันเถื่อนจะได้ดำเนินการเร่งรัดการแก้ไข-หาอย่างเข้มงวด ทำให้การกระทำ-ความผิดมีแนวโน้มลดลงตามลำดับ **แต่รัฐยังเห็น-ความจำเป็นที่จะต้องมีการรณรงค์โดยใช้-กลยุทธ์ด้านการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับ-มาตรการป้องกันและปราบปรามน้ำมันเถื่อน** โดยได้พัฒนาระบบให้ข้อมูลและการสื่อสารระหว่างรัฐและ-ประชาชน เพื่อให้ประชาชนและสื่อมวลชนได้รับทราบ-ข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้องครบถ้วนและทันเวลา ก่อนที่ความ-เสียหายต่าง ๆ จะเกิดขึ้น ขณะเดียวกันก็มีช่องทางในการ-สื่อสารกับภาครัฐเพื่อแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ โดยจะส่งเสริมให้ประชาชนเป็นแนวร่วมสำคัญ- เพราะ-สามารถให้ข้อมูลข่าวสารแก่รัฐ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการ-ดำเนินงานของรัฐได้เป็นอย่างดี

นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน และนายเมตตา บันเทิงสุข ผู้อำนวยการ สทพ. ในพิธี-แถลงข่าวโครงการฯ

นายพงศ์เทพ เทพกา-จนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ถ่ายภาพร่วมกับผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพิธี-
แถลงข่าวโครงการฯ

ดังนั้น สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) ในฐานะหน่วยประสานงานการ-
ปราบปรามการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงจึง-
ได้ร่วมมือกับ 5 หน่วยงานหลัก ที่มีบทบาทและ-
หน้าที่ป้องกันและปราบปรามน้ำมันเถื่อน ได้แก่
กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมสรรพากร กรม-
ธุรกิจพลังงาน (กรมทะเบียนการค้า) และสำนัก-
งานตำรวจแห่งชาติ จัดให้มีโครงการประชา-
สัมพันธ์ “การป้องกันและปราบปรามน้ำมัน-
เถื่อน” ขึ้น เพื่อกระตุ้นและสร้างทัศนคติให้-
ประชาชนเห็นว่าน้ำมันเถื่อนเป็นสิ่งที่น่า-
รังเกียจ ซึ่งควรที่จะร่วมกันรณรงค์ต่อต้าน-

น้ำมันเถื่อนอย่างจริงจัง และเห็นผลเป็นรูปธรรมมาก-
ยิ่งขึ้น รวมถึงให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยว-
กับน้ำมันเถื่อน

การประชาสัมพันธ์โครงการนี้ จะใช้กลยุทธ์-
การสื่อสารแบบ 2 ทาง (Two-way communications)
เพื่อเชื่อมโยงการสื่อสารระหว่างภาครัฐและประชาชนให้-
ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้นและช่วยให้การสื่อสารเป็นไปอย่าง-
รวดเร็วทันเวลา โดยได้จัดสรรช่องทางการสื่อสารผ่านทาง
สายด่วนโครงการรวมพลังต้านน้ำมันเถื่อน
(Call Center) ที่หมายเลข 0-2662-3288 นอก-
จากนี้ยังมีการจัดทำเว็บไซต์ เฉพาะกิจ
www.nepo.go.th/petrol และเปิด **ตู้ ปณ.345**
ปณ.พระโขนง กรุงเทพฯ 10110 ว่าเป็นพิเศษเพิ่ม-
ความเข้มแข็งในระบบการสื่อสารข้อมูล โดยรัฐจะให้ข้อมูล-
เกี่ยวกับน้ำมันเถื่อนผ่านทางช่องทางต่าง ๆ นี้ โดยเน้น-
การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับน้ำมันเถื่อน-
ผ่านสารคดีทางโทรทัศน์ สารคดีวิทยุ การจัดทำสื่อบุและ-
การรายงานข่าวทางสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งจะเป็นการรายงาน-
ความคืบหน้าการดำเนินงาน การสร้างเครือข่ายในการ-
ป้องกันและปราบปราม รวมทั้งมาตรการสำคัญ ๆ ของ-
รัฐบาลอย่างต่อเนื่อง

ขณะเดียวกันรัฐก็เปิดโอกาสให้สื่อมวลชนและประชาชนสามารถสอบถามข้อมูลแจ้งข่าวสาร แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับน้ำมันเถื่อน-เข้ามาผ่านช่องทางดังกล่าวเช่นเดียวกัน โดยการแจ้งข่าวสารและเบาะแสเข้ามานั้น รัฐได้มีการมาตรการ-ป้องกันความปลอดภัยแก่ผู้แจ้งเบาะแสเข้ามาอย่าง-รัดกุม เพื่อให้ข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแสเป็นข้อมูลลับเฉพาะ-เพื่อที่สำนักงานฯจะได้ประสานงานดำเนินการปราบ-ปรามอย่างเข้มงวดต่อไป

สำหรับโครงการประชาสัมพันธ์รวมพลัง-ต้านน้ำมันเถื่อนนั้น ต้องการให้ประชาชนรับรู้-ถึงพิษภัยของน้ำมันเถื่อนทั้งต่อตนเอง และต่อ-ประเทศชาติ รวมทั้งตระหนักถึงบทบาทในการ-ดูแลและปกป้องสิทธิก่อนที่ขึ้นทั้งในส่วนของ-ทรัพย์สินและชีวิตของตนเอง รวมทั้งประเทศ-ชาติโดยส่วนรวม นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่ม-ประสิทธิภาพการปราบปรามทำให้น้ำมันเถื่อน-หมดไปจากสังคมไทย เนื่องจากมีแนวร่วมที่สำคัญ- คือ ประชาชน ที่จะเป็พลังสำคัญ-ในการส-

การปฏิบัติงานตรวจพิสูจน์น้ำมันบนเรือ

กัดกัน ชัดขวางและหยุดยั้งขบวนการค่าน้ำมัน-เถื่อนให้หมดสิ้นไป

โครงการประชาสัมพันธ์การป้องกันและ-ปราบปรามน้ำมันเถื่อน

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

พบเบาะแสน้ำมันเถื่อน ติดต่อกับ ศูนย์

345 ปณจ. พระโขนง กรุงเทพฯ 10110

โทร .0-2662-3288 และ

www.nepo.go.th/petrol

เรือบรรทุกน้ำมันเพื่อจำหน่ายแก่เรือประมง (Tanker)

เรือประมง

เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ

กับการอนุรักษ์พลังงานไทย

ชวลิต พิชาลัย สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

ป.ปลา น้ันหายาก	ต้องลำบากออกเรือไป
ขนส่งจากแดนไกล	ใช้น้ำแข็งเปลืองน้ำมัน
แช่เย็นก็เสียไฟ	หุงต้มโซร้แก๊สทั้งนั้น
พลังงานก็หมดกัน	ไอ้ลูกหลานจำจင့်ดี

กลอนบทนี้ให้ความหมายและแนวทางในการอนุรักษ์พลังงานได้เป็นอย่างดีว่า ปลาที่เราทานกันตัวหนึ่งกว่าจะได้มาจะต้องสูญเสียพลังงานทั้ง น้ำมัน ไฟฟ้า และแก๊สหุงต้ม เป็นจำนวนมาก ดังนั้น หากเราช่วยกันกินหรือใช้ทรัพยากรให้น้อยเท่าที่จำเป็นก็จะเริ่มจุดเริ่มต้นที่ดีของการประหยัดพลังงาน ซึ่งแนวทางนี้จะสอดคล้องกับวิถีของเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ อันอยู่คู่กับวัฒนธรรมและความเป็นอยู่แบบไทย ๆ มาช้านาน ซึ่งก่อนที่จะกระทำการสิ่งใดจะเริ่มต้นจากการคิดและสร้างความเข้าใจให้ถูกต้องก่อน เกี่ยวกับทัศนคติในเรื่องความสุขของมนุษย์ในทางวัตถุ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการนำสินค้าและบริการมาตอบสนองความต้องการของร่างกายที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ซึ่งนำมาสู่การจัดหาทรัพยากรพลังงานและพฤติกรรมการใช้พลังงานที่ฟุ่มเฟือยเกินพอดี สำหรับในทางจิตใจจะเน้นความสุขอันเกิดจากความสงบ ซึ่งเป็นผลของการลดความโลภ ความโกรธ และความหลงให้น้อยลง รวมทั้งประพฤติและปฏิบัติตามกรอบของศีลธรรมและจริยธรรมด้วยยึดหลักของการไม่เบียดเบียนกัน สิ่งที่จะต้องช่วยกันคิดและร่วมมรณงค์ก็คือ ทำอย่างไรที่จะเสริมสร้างทัศนคติความเชื่อ และค่านิยมของชาวพุทธให้แพร่หลาย

ชีวิตของชาวตะวันออก ซึ่งเกิดขึ้นจากการประยุกต์หลักการขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ากับพฤติกรรมในทางเศรษฐกิจ โดยเนื้อหาจะสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทย เพราะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมแบบชาวพุทธ นอกจากนี้หลักการนี้ยังสามารถนำมาประยุกต์เข้ากับการแก้ไขวิกฤติการณ์เศรษฐกิจและสังคมไทยรวมทั้งการอนุรักษ์พลังงานที่ประเทศกำลังประสบอยู่ในขณะนี้ และนำไปสู่คุณภาพแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย

1. หลักการของเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ

ที่มาของหลักการนี้ มาจากทัศนคติในเรื่องความสุขของมนุษย์ ซึ่งเป็นข้อสมมุติขั้นพื้นฐานสำคัญที่สุดกล่าวคือ

ในทางพุทธศาสนา ได้แบ่งความสุขของมนุษย์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) **ความสุขในทางวัตถุ** เกิดจากการนำสินค้าและบริการมาบริโภคเพื่อตอบสนองความต้องการของ ร่างกาย ยิ่งมีสินค้าบริโภคมาก ความพอใจก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้น ในทางพุทธศาสนาได้ชี้ให้เห็นว่าทัศนคติต่อความสุขในแง่นี้ไม่ถูกต้อง เพราะเป็นการดำเนินชีวิตที่เกินธรรมชาติและความจำเป็นของร่างกาย เช่น กินมากเกินไปโดยไม่ได้คำนึงถึงคุณค่าของอาหาร ใส่เสื้อผ้าเปลี่ยนบ่อยตามแฟชั่นอย่างไม่คุ้มค่า เป็นต้น ซึ่งนำไปสู่ความเห็นแก่ตัวและป้-หาสังคมในที่สุด

ทัศนคติความสุข (ผลประโยชน์จากทางวัตถุ)
❖ (กิน-อยู่-หลับ-นอน (การดำเนินชีวิต) ❖ (วัตถุมาบำบัดความต้องการที่เกินความจำเป็น ❖ (ยิ่งมากยิ่งเห็นแก่ตัว ❖ (ป้-หาสังคม)

ดังนั้นชาวพุทธจึงสร้างทัศนคติทางด้านความสุขอีกแนวทางหนึ่ง

2) **ความสุขในทางจิตใจ** เป็นความสุขที่เกิดขึ้นจากจิตใจที่หยุดนิ่งอยู่ในความสงบ โดยใช้สติพิจารณาสภาวะความเป็นจริงของธรรมชาติที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ซึ่งจะช่วยลดความเห็นแก่ตัวให้น้อยลงเป็นชีวิตที่เบาสบาย ไม่ต้องหาสินค้าและบริการมาตอบสนอง-

ความต้องการมากนัก ขณะเดียวกันเมื่อจิตใจลดความ-
เห็นแก่ตัวแล้ว ชาวพุทธยังเห็นว่าหากจิตใจมีความดีงาม-
และปฏิบัติตามคำสอนในพุทธศาสนา กิจกรรมหลาย-
อย่างไม่จำเป็นต้องมี เช่น หากมีความซื่อสัตย์ ก็จะลด-
อคติโกงและการทำร้ายกัน ตำรวจไม่จำเป็นต้องมี ลดชั้น-
ตอนของการตรวจสอบ ลดการคอร์รัปชันและนำไปสู่การ-
บริหารจัดการที่ดี (Good Governance)

อย่างไรก็ตาม ชาวพุทธเห็นว่า วัตถุก็มีความ-
สำคัญ-เช่นกัน ในฐานะเป็นปัจจัยทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่-
ได้ สินค้าส่วนใหญ่-จึงเป็นสินค้าที่จำเป็น ได้แก่ ปัจจัยสี่ คือ
อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ชาวพุทธ-
เชื่อว่าความอยากของมนุษย์ถูกจำกัดได้ แต่สินค้าจำเป็น-
เหล่านี้ถูกจำกัดไม่ได้ ดังนั้น ลักษณะของเศรษฐศาสตร์ชาว-
พุทธจึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่เรียกว่า “ทางสายกลาง” โดยต้อง-
การวัดดูตอบสนองความต้องการที่พอดีไม่มากหรือน้อย-
เกินไป โดยดำรงชีวิตทั้งในเรื่องการกิน อยู่ เสื้อผ้า เครื่อง-
แต่งกาย การทำงาน และการพักผ่อนที่พอเหมาะพอควร

ชาวพุทธโดยทั่วไปเห็นว่าการบริโภคเป็นเพียง-
กิจกรรมทางเศรษฐกิจอันหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสุขทาง-
ด้านจิตใจ คือการที่จิตมีอิสระไม่เห็นแก่ตัว การบริโภคจึง-
อยู่ที่ตัวมนุษย์ไม่ใช่ผลผลิต ดังนั้น รูปแบบการบริโภคจึง-
มีลักษณะเรียบง่ายโดยบริโภคแต่เพียงเล็กน้อยแต่ก่อให้เกิด-
ประโยชน์มากที่สุด ในหลักคำสอนทางศาสนาพุทธมี-
หลายหัวข้อที่กล่าวถึงเรื่องการบริโภค เช่น

หลักกึ่งสังฆา คือ การใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม-
ด้วยความเมตตาและไม่เบียดเบียนกัน

ความสันโดษ คือ พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ แต่-
ไม่พอใจในการกระทำเพื่อเพิ่มพูนทรัพย์นั้น

มัตตัตถ-ตา คือ การรู้จักประมาณในการ
บริโภค

การประหยัด คือ การรู้จักใช้จ่ายทรัพย์เพื่อซื้อ-
สินค้ามาบริโภคไม่ใ้หมากหรือน้อยจนเกินไป โดยใช้หรือ-
ทำสินค้าอย่างมีเหตุผลให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด และยึดถือ-
หลักของความจำเป็นมากกว่าความฟุ่มเฟือย เป็นต้น

เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางด้านการ-
บริโภคโดยลดรอนความโลภออกไปทีละน้อยและคำนึงถึง-
การเกื้อกูลกันระหว่างมนุษย์กับการใช้ทรัพยากร ในส่วน-
กิจกรรมทางด้านการผลิต จึงมีเป้าหมายทางด้านการผลิต-
สินค้าที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อผู้บริโภคให้มากที่สุด
ภายใต้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยจะต้องสอดคล้อง-
กับเทคโนโลยีภายในท้องถิ่น ในลักษณะของสัมมาอาชีพะ
ซึ่งหมายถึง การเลี้ยงชีพชอบมีลักษณะของการไม่เบียด-

เบียนตนและผู้อื่นโดยสุจริต ไม่ผิดกฎหมาย และจะรวม-
ถึงการไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อมด้วย จุดมุ่งหมายของผู้-
ผลิตจึงไม่ใช่อยู่ที่กำไรสูงสุดแต่อยู่ที่กิจกรรมทางด้านการ-
ผลิตนั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม คือ ทั้งผู้ผลิต และ-
ผู้บริโภคมากที่สุด ในส่วนของแรงงานก็เช่นกัน จะยึดเป้า-
หมายด้านการเกื้อกูลและสร้างผลผลิตที่นำไปสู่สันติสุข
ดังนั้น เขาจะยินดีให้ความร่วมมือกับผู้ผลิตโดยทำงาน-
อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงสุด ไม่ใช่มี-
ทัศนคติว่า ทำงานน้อยแต่ให้ได้รับผลประโยชน์มากที่สุด
กล่าวคือ ผู้ใช้แรงงานมีทัศนะว่าการทำงานเป็นทางเลือก-
ระหว่างรายได้กับการพักผ่อน การทำงานเป็นเพียงการ-
สละเวลาแห่งการพักผ่อนเพื่อมาหารายได้ ทัศนะแบบ-
ตะวันตกเช่นนี้ ชาวพุทธเห็นว่า เป็นสิ่งที่ผิดพลาดเพราะ
ก่อให้เกิดความเห็นแก่ตัว

ทางด้านการออมและการลงทุน เนื่องจากมี-
การบริโภคน้อย รายได้ส่วนที่เหลือก็จะนำไปเก็บออมไว้
การลงทุนในโครงการต่าง ๆ ก็สามารถทำได้โดยง่าย แต่-
เนื่องจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจมีลักษณะเรียบง่าย เน้น-
การพึ่งตนเอง มีการขยายตั้งทางเศรษฐกิจในระดับค่อย-
เป็นค่อยไปและต่อเนื่องโดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน-
มากกว่าจำนวนร้อยละของการขยายตัวของผลิต-
ภัณฑ์มวลรวม บัณฑิตการขาดแคลนเงินออม จึงมีผู้น้อย-
ในระบบเศรษฐกิจชาวพุทธ

ส่วนทางด้านการแลกเปลี่ยนและการแบ่งปัน-
ผลผลิต เนื่องจากตั้งอยู่บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์ ความ-
เสียสละ และความไม่เบียดเบียนกัน ลักษณะของการแลก-
เปลี่ยนและค้าขาย จึงเป็นไปในรูปของความตรงไปตรงมา
ลดการเอาเปรียบ เช่น ชั่งสินค้าต่ำกว่าน้ำหนักจริง
การปลอมสินค้าที่ด้อยคุณภาพ มีการเลือกสรรสินค้าและ-
บริการที่สะอาดและเกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภค ซึ่งการค้า-
ขายในลักษณะนี้จะลดบ-หาล้างคม เช่น ยาเสพติด รักษา-
สิ่งแวดล้อมและทำให้ผู้บริโภคมีสุขภาพดีจากการค้าขาย-
สินค้าที่ปลอดภัยและกระบวนการผลิตที่กระทบต่อ
สิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

จะเห็นว่าเป้าหมายการเจริญ-เติบโตทาง-
เศรษฐกิจของเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธจะมีใช้ผลิตภัณฑ์มวล-
รวมขยายตัวในอัตราสูงสุด แต่เป็นเรื่องดุลยภาพ-
ระหว่างการเจริญ-เติบโตทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้-
และการใช้ทรัพยากรที่พอดีซึ่งจะเน้นการเจริญ-เติบโตทาง-
เศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพมากกว่าปริมาณ

สายกลาง หรือ มัชฌิมาปฏิปทา หากเรานำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ก็จะเป็นพื้นฐานที่ดีของการเห็นคุณค่าของทรัพยากรพลังงานและถนอมใช้อย่างประหยัดและเท่าที่จำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยง หรือก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด วิถีชาวพุทธจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศในการอนุรักษ์พลังงาน โดยจะสร้างนิสัยการประหยัดพลังงานแบบสมัครใจและใช้ทรัพยากรพลังงานอย่างฉลาด อย่างถูกวิธีและคุ้มค่าที่สุด ตามแนวทาง 1 A 3 R ได้แก่

Avoid หลีกเลี่ยงการผลิตและใช้วัสดุที่ย่อยสลายยาก แต่ถ้าหากทำลายก็จะก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ เช่น โฟม หลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่ไม่ประหยัดพลังงาน และหันมาให้ความร่วมมือในการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงานแทน เช่น ใช้หลอดคอมแพค หรือหลอดฟลูออโรที่เซนต์แทนหลอดไส้ใช้อุปกรณ์เบอร์ 5 เช่น ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ เป็นต้น

Reduce ลดและเลิกพฤติกรรมเคยชินที่ไม่ประหยัดพลังงาน เช่น อยู่บ้านต้องเปิดเครื่องปรับอากาศตลอดเวลา หรือไม่ปิดไฟเมื่อไม่จำเป็นต้องใช้

Reuse นำกลับมาใช้ใหม่ เช่น เสื้อผ้าควรใช้ให้คุ้มค่า ตามกาลเทศะ และสถานที่โดยไม่เปลี่ยนตามแฟชั่นบ่อยจนเกินไป มีการใช้กระดาษ 2 หน้า เป็นต้น

Recycle มีการเปลี่ยนแปลงสภาพของวัสดุ เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น กระดาษ ขวดแก้ว พลาสติก เป็นต้น

3.2 จะส่งเสริมการผลิตและใช้พลังงานหมุนเวียนทดแทนพลังงานประเภทฟอสซิล

เนื่องจากชาวพุทธถือว่า ทรัพยากรเป็นสิ่งที่หามาได้ยาก เช่น ที่ดิน ป่าไม้ น้ำ แร่ธาตุ และพลังงาน จึงต้องมีการใช้อย่างคุ้มค่า และควรจะถูกนำไปผลิตสินค้าที่จำเป็นเท่านั้น ชาวพุทธโดยทั่วไปถือว่าทรัพยากรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ จึงควรใช้อย่างประหยัด และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมสูงสุดในกรณีปกติเราควรผลิตและใช้ทรัพยากรที่เป็นพลังงานหมุนเวียนซึ่งมีอยู่แล้วหรือนำกลับมาใช้ได้อีกก่อน ตัวอย่าง เช่น พลังเชื้อเพลิง (ชีวมวล พลังน้ำ แสงอาทิตย์ ลม ฯ) ใช้แทนพลังงานประเภทฟอสซิล เช่น ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน และน้ำมัน ซึ่งเป็นทรัพยากรพลังงานประเภทใช้แล้วหมดไป และถ้าจำเป็น

จริง ๆ ก็ควรใช้ทรัพยากรประเภทฟอสซิลให้น้อยที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะระบบเศรษฐกิจมีระดับการผลิตแบบค่อยเป็นค่อยไป ความต้องการทางด้านพลังงานก็น้อยลงด้วย ประกอบกับยึดหลักว่าการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยนั้นชาวพุทธถือว่าเป็นการละเมิดต่อหลักกึ่งศาสนาในปัจจุบันทรัพยากรพลังงานประเภทฟอสซิลจะหามาได้ยากและราคาก็แพงขึ้นกว่าในอดีตมาก เนื่องจากระบบเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างต่อเนื่องและจำนวนประชากรเพิ่มสูงขึ้น ขณะเดียวกันประเทศก็ต้องสำรวจและพัฒนาทรัพยากรพลังงานแหล่งใหม่ที่มีต้นทุนสูงขึ้นกว่าแต่ก่อนอีกด้วย ดังนั้นการผลิตและใช้พลังงานหมุนเวียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะเป็นการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าและเก็บทรัพยากรประเภทใช้แล้วหมดไปเพื่อลูกหลานของเราในรุ่นต่อ ๆ ไปแล้วยังเป็นการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

4. การประยุกต์หลักเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธกับกรณีสังคมไทย

เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อต้องสร้างทัศนคติในเรื่องความสุขของมนุษย์โดยดำรงชีวิตแต่พอเหมาะพอควร โดยสอดคล้องกับธรรมชาติและความเป็นจริงของร่างกายและจิตใจ ซึ่งจะทำได้ก็โดยการสร้างสังคมแบบชาวพุทธเสียก่อน เพราะฉะนั้น “ขบวนการในการถ่ายทอดพฤติกรรมของชาวพุทธ” จึงสำคัญที่สุดที่จะผลักดันให้หลักเศรษฐศาสตร์แนวนี้เกิดขึ้นได้โดยจะต้องปลูกฝังความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมแบบชาวพุทธตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งต้องอาศัยสถาบันครอบครัว โรงเรียน และวัดวาอารามต่าง ๆ โดยเฉพาะวัดมีความสำคัญในฐานะที่เป็นศูนย์รวมแห่งความศรัทธาและจิตใจของประชาชน ในปัจจุบันประเทศไทยมีวัดและพระสงฆ์เป็นจำนวนมากในชนบทพระเปรียบเสมือนพ่อแม่ เป็นที่เคารพเชื่อถือของชาวบ้าน ดังนั้นจุดเริ่มต้นแห่งการเปลี่ยนแปลงจึงอยู่บทบาทของพระสงฆ์ในการถ่ายทอดทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมแบบชาวพุทธให้แก่บุคคลและสถาบันอื่น ๆ นอกจากนี้ครอบครัวคือ พ่อ แม่ จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกในการสร้างความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมแบบชาวพุทธให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว รวมทั้งโรงเรียนก็ต้องส่งเสริมการสอนและกิจกรรมในพระพุทธศาสนา แต่ขบวนการถ่ายทอดนี้เกิดขึ้นและเป็นไปได้อย่าง

(1) การได้รับสินค้าและบริการมาบริโภคมากเกินไปจนเกิดความจำเป็นได้ก่อให้เกิดภาพลวงตาและเป็นกิเลสที่เย้ายวนใจให้หลงตาม

(2) ความสุขในทางจิตใจเห็นยากกว่าความสุขในทางวัตถุ

(3) ต้องอาศัยการฝึกหัดเป็นระยะเวลาอันยาวนาน

(4) สังคมไทยมีลักษณะผสมผสานทั้งแบบสังคมตะวันตก คือ ค่านิยมในด้านวัตถุ สังคมดั้งเดิม เช่น เป็นคนร่าเริง รักสนุก ขอบวอดผู้อื่น เพื่อแสดงฐานะของตัวเอง ความเชื่อในทางศาสนาพราหมณ์ เช่น ถีอฤกษ์ยาม และด้านไสยศาสตร์ ทำให้โอกาสในการสร้างสังคมแบบพุทธทำได้น้อยลง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสังคมไทยจะมีปัญหาทางด้านขบวนการถ่ายทอดทัศนคติและความเชื่อแบบพุทธดังกล่าวมานั้น แต่ศาสนาพุทธก็มีความใกล้ชิด มีความผูกพันและอิทธิพลต่อสังคมไทยเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทั้งทางวัฒนธรรม วิธีการดำรงชีวิต ประเพณีและการปกครอง สมควรที่เราจะนำมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการอนุรักษ์พลังงานของไทย ขณะเดียวกันความสุขในทางจิตใจก็ไม่ขัดกับการพัฒนาประเทศแต่อย่างใด เพราะยิ่งคนในชาติมีจิตใจที่ดี มีความกระตือรือร้น และมีความหวังในชีวิต การพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงและเป็นปึกแผ่นทั้งในทางเศรษฐกิจและสังคมก็จะกระทำได้ง่ายขึ้น

6. สรุป

จากที่กล่าวมาแล้วนี้ เราจะเห็นว่า การอนุรักษ์พลังงานไทย โดยใช้แนวทางของเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธมีข้อดีอยู่หลายประการ สมควรที่ผู้วางแผนพัฒนาพลังงานของประเทศควรให้ความสนใจในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตของชาวตะวันออกโดยเฉพาะ แม้ว่าหลักเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธจะมีลักษณะค่อนข้างอุดมคติ ยากที่จะเป็นจริงในทางปฏิบัติ เพราะมีข้อสมมุติที่ขัดกับความรู้สึกของคนในเรื่องความไม่เห็นแก่ตัว การดำรงชีวิตที่พอเหมาะพอควร ไม่มากเกินความจำเป็น มีความสุขจากการเสียสละในฐานะเป็นผู้ให้และทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นมากกว่าความสุขในด้านวัตถุในฐานะที่ตัวเองเป็นผู้รับ ประกอบกับพฤติกรรมทางศาสนามีลักษณะของความสมัครใจมากกว่าเป็นการบังคับ ต้องอาศัยสติและป-

พิจารณาเหตุผลตามความเป็นจริงจนเข้าใจด้วยตัวเองแล้วจึงนำไปปฏิบัติตาม ทำให้จำนวนคนที่สนใจและปฏิบัติตามหลักการนี้มีจำนวนน้อยลงไปด้วย

อย่างไรก็ตาม เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ ก็ยังมีประโยชน์ในแง่เป็นจุดหนึ่งแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ดีนำไปสู่การพัฒนาพลังงานที่มีคุณภาพและเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย ถ้าประเทศของเราสามารถเปลี่ยนแปลงจุดนี้ได้ก็จะทำให้การพัฒนาในด้านอื่น ๆ เคลื่อนไหวตามไปด้วย เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่โครงสร้างและเหมาะสมกับทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมแบบไทย ๆ ในการนำไปสู่การพัฒนาพลังงานแบบยั่งยืน เพราะหากเราเริ่มจากการคิดและสร้างความเข้าใจอย่างถูกต้อง โดยใช้พลังงานอย่างฉลาด อย่างถูกวิธีและคุ้มค่าที่สุด และส่งเสริมการผลิตและใช้พลังงานหมุนเวียนทดแทนพลังงานประเภทฟอสซิล ก็จะช่วยลดการใช้และการนำเข้าพลังงานลงได้เป็นจำนวนมาก และประหยัดค่าใช้จ่ายในการรณรงค์เรื่องการประหยัดพลังงาน เพราะเป็นการแก้ไขที่ต้นเหตุ โดยเริ่มจากการรู้เอง เห็นเอง และยินดีที่จะปฏิบัติตามแนวอนุรักษ์พลังงาน ประการสำคัญยังเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมที่ดีอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- (1) บ่วย อึ้งภากรณ์, ศีลธรรมและศาสนาในการพัฒนาชาติ (พระนคร:ไทยเทอดธรรม,2512)
- (2) พร รัตน์สุวรรณ, พุทธศาสนากับเศรษฐกิจ (พระนคร:วิ--าน, 2513)
- (3) โพฑูรย์ เครือแก้ว, ลักษณะสังคมไทย (พระนคร:เลียงเชียงจงเจริญ-,2513)
- (4) ชาวอโศก, ค่าอย่างไรที่สังคมควรนิยม (พระนคร:บพิธ,2517)
- (5) อี เอฟ ชูเมกเกอร์ (รังสรรค์ ณะพรพันธ์ แปล), เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ (พระนคร:เคล็ดไทย,2517)
- (6) บุ-ลือ วันทายนต์, สังคมวิทยาศาสตร์, (พระนคร:รามคำแหง,2518)
- (7) พุทธทาสภิกขุ, การต่อต้านแก้ไขความวิปริตของโลก (พระนคร:พระนคร,2520)
- (8) กรมพระยาวชิร-าน, นวโกวาท (พระนคร:วิชิรินทร์,2520)
- (9) วรศักดิ์ วรธัมโมภิกษุ, การแก้ไขป-หาของโลกด้วยวิธีการทางเศรษฐกิจ และการสังคมสงเคราะห์ (พระ-นคร:พระนคร,2522)
- (10) อวย เกตุสิงห์, สมถกัมมัฏฐานกับวิทยาศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร:มูลนิธิทัตติม จันบุ-มี,2526)
- (11) พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม (กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ส่วน-ท้องถิ่น กรมการปกครอง,2540)
- (12) คมกฤษ ชูเกียรติมัน และสัทธา ป้--าแก้ว, คู่มือนี้ลีบ้านหาร 2 (นนทบุรี: บริษัท พี.วาทีน พรินต์ติง จำกัด,2543)
- (13) ศ.ดร. เกรียงศักดิ์ เจริ-วงศ์ศักดิ์, เศรษฐศาสตร์กระแสกลาง (กรุงเทพมหานคร:บริษัท ชัคเซลมีเดีย จำกัด,2543)

สภาพการณ์พลังงานของประเทศไทย

ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2545

1. ภาพรวม

ภาวะเศรษฐกิจไทยในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2545 ขยายตัวสูงขึ้นร้อยละ 4.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2544 เป็นการฟื้นตัวที่ชัดเจนจากปีที่ผ่านมา จากข้อมูลอัตราการเจริญ-เติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP) ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ-สังคมแห่งชาติ รายงานว่า GDP รายไตรมาสของปีนี้ขยาย-ตัวต่อเนื่องตั้งแต่ไตรมาสแรกจนถึงไตรมาสที่ 3 และมี-

แนวโน้มขยายตัวได้ดีต่อไปในไตรมาสสุดท้าย ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมขยายตัวร้อยละ 7.3 เมื่อเทียบกับ 9 เดือน-แรกของปี 2544 โดยอุตสาหกรรมที่ยังคงขยายตัวอยู่ใน-เกณฑ์สูง ได้แก่ ทอผ้าสิ่งทอเครื่องนุ่งห่ม ยานยนต์และ-อุปกรณ์ขนส่ง โดยเฉพาะการผลิตรถยนต์เพื่อการพาณิชย์-และจักรยานยนต์ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี

อัตราการเจริญ-เติบโตทางเศรษฐกิจ ด้านการผลิตรายไตรมาส ณ ราคาปีฐาน 2531

หน่วย : %

สาขา	2544		2544	2545			
	ก.ค. - ก.ย.	ต.ค. - ธ.ค.	ม.ค. - ธ.ค.	ม.ค. - มี.ค.	เม.ย. - มิ.ย.	ก.ค.-ก.ย.	ม.ค.-ก.ย.
เกษตรกรรม	0.5	6.8	3.3	2.6	0.7	1.1	1.5
นอกภาคเกษตรกรรม	1.9	1.9	1.8	4.0	5.6	6.2	5.2
รวม	1.8	2.5	1.9	3.9	5.1	5.8	4.9

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความต้องการพลังงานเชิงพาณิชย์ของประเทศไทยในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2545 เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2544 ความต้องการพลังงานทุกประเภทเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการใช้ก๊าซธรรมชาติ และถ่านหิน/ลิกไนต์

การผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.7 การผลิตเพิ่มขึ้นทุกประเภท โดยการผลิตน้ำมันดิบเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 22.5 สาเหตุสำคัญคือ มีแหล่งผลิตใหม่เพิ่มขึ้น 3 แหล่ง ได้แก่ แหล่งมะลิวัน ของบริษัท เชฟรอน แหล่งสังกระจาย ของ ปตท.สผ. และแหล่งยะลา ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการ BIG OIL PROJECT ของบริษัท ยูโนแคล ประกอบด้วยแหล่งปลาหมึก กะพง สุราษฎร์ และยะลา รวมทั้ง การผลิตก๊าซธรรมชาติที่เพิ่มสูงขึ้น

การนำเข้าพลังงานสุทธิเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 8.2 สาเหตุสำคัญ-มาจากการนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากพม่า

เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 19.6 การนำเข้าน้ำมันดิบเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในระดับร้อยละ 0.8 ส่วนการนำเข้าสุทธิคอนเดนเสท น้ำมันสำเร็จรูป และไฟฟ้ามีอัตราการลดลง อย่างไรก็ตาม อัตราการพึ่งพาพลังงานเชิงพาณิชย์จากต่างประเทศยังอยู่ในระดับร้อยละ 63 ของความต้องการใช้พลังงานของประเทศ

ตารางที่ 1 การใช้ การผลิต และการนำเข้าพลังงานเชิงพาณิชย์*

หน่วย : เทียบเท่าพันบาร์เรลน้ำมันดิบ/วัน

	2544	2545	
		ม.ค. - ก.ย.	เปลี่ยนแปลง %
การใช้ (2)	1,203.3	1,281.5	6.1
การผลิต	594.4	635.9	5.7
การนำเข้า (สุทธิ)	754.7	813.7	8.2
การเปลี่ยนแปลงสต็อก	38.0	19.0	
การใช้ที่ไม่เป็นพลังงาน (Non-Energy use)	107.6	149.1	11.8
การนำเข้า/การใช้ (%)	63.0	63.0	
อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ (%)**	1.8	4.9	

(1) พลังงานเชิงพาณิชย์ ประกอบด้วย น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ คอนเดนเสท ผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูป ไฟฟ้าจากพลังน้ำและถ่านหิน/ลิกไนต์

(2) การใช้ไม่รวมการเปลี่ยนแปลงสต็อก และการใช้ที่ไม่เป็นพลังงาน (Non-Energy use) ได้แก่ การใช้ยางมะตอย NGL Condensate LPG และ Naptha เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

** ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ขั้นสุดท้ายในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2545 เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน กล่าวคือ การใช้ลิกไนต์ยังคงเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.2 ส่วนไท-เป็นการนำไปใช้ในอุตสาหกรรม การผลิตปูนซีเมนต์ ซึ่งขยายตัวสูงมากจากผลของมาตรการกระตุ้นอสังหาริมทรัพย์ของภาครัฐ ส่งผลให้ธุรกิจก่อสร้างขยายตัวต่อเนื่อง การใช้ก๊าซธรรมชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.3 การนำเข้าถ่านหินนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.3 การใช้น้ำมันสำเร็จรูปและไฟฟ้าเพิ่มขึ้น 6.0 และ 5.6 ตามลำดับ